

УКРАЇНСЬКЕ НОЗАЦТВО

РІК XII

КВІТЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ 1975

Ч. 2 (32)

РОМАН ШУХЕВИЧ (17. 7. 1907 — 5. 3. 1950)

Генерал - Хорунжий Тарас Чупринка — Головний Командир УПА
1943 — 1950

Тур — Голова Проводу ОУН на Українських Землях 1943 — 1950
Роман Лозовський — Прем'єр Українського революційного уряду,
Голова Генерального Секретаріату УГВР 1941 — 1950
(Патрон Куреня УВК ч. 17 в Аделаїді, Південна Австралія)

«УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО»   **„UKRAINSKE KOZATSTVO”**
квартальник   **Veterans' Brochure**
Українського Вільного Козацтва   **Ukrainian Cossack Brotherhood**
Редактує колегія:

Головний редактор і адміністратор — Антін Кущинський,
 Співредактори: Петро Федоренко, Павло Бабяк, Евген Курилюк і
 Володимир Засадний

Address:

„UKRAINSKE KOZATSTVO”
 2100 W. Chicago Ave.
 Chicago, Ill. 60622 — USA

З МІСТ чис. 2 (32)

Лев Пилипенко — Козацький Дух (вірш)	ст. 1
Ген. Штабу Генерал Павло Шандрук — Політика і збройна	
сила народу	2
М-гр Осип Губчак — «Єдино на потребу»	5
Леся Лисак — Віріо	7
Д-р Петро Мірчук — Роман Шухевич (Генерал Тарас Чупринка)	
Командир Армії Безсмертих	8
Д-р Петро Остапчук — Думки про невмируще Берестечко	11
Ю. Бобровський — До 200-ліття скасування Запорізької Січі	17
В. Бровченко — Ніч на Хортиці (вірш)	22
Святослав Шрамченко — На синьому Чорному морі	24
Інж. Евген Курилюк — «На тобі, песику, ковбаски»	27
Т. Б-ко — Доля однієї козацької пісні	30
Степан Сорока — Як англійський генерал навчив українця	
рідної мови	32
Ф. Любинецька і О. Кузьмович — Правила доброї поведінки	33
Годиться знати	35
На 58-му році існування УВК	40
Відійшли у вічність	48

ПОСПІШИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ «У. К.» НА 1975 РІК

Річна передплата для ЗСА, Канади, Англії й Німеччини 6. долярів
 ЗСА, для Австралії 4. австралійських доляри, для Південної Америки
 20 нових аргентинських пезів, для інших країн рівновартість 6. долярів
 ЗСА. Ціна окремого числа 1.50 дол.

**Закликаємо всіх організованих і неорганізованих прихильників Ко-
 зацької Ідеї за порогами Батьківщини підтримувати і далі наш жур-
 нал своїми бодай найменшими фінансовими дарами. Завдяки тому ви-
 дання журналу, як і до цього часу, не буде мати дефіциту ні жодних
 боргів, хоч кошти друку й поштові видатки ще далі ростуть.**

Адміністрація «Українського Козацтва»

Передruk дозволено з поданням джерела.

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

Рік XII

КВІТЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ 1975

Ч. 2 (32)

Лев Пилипенко

КОЗАЦЬКИЙ ДУХ

Живе духом козацьким Вкраїна:
Він у мові, звичаях, в піснях,
Тече в крові від батька до сина
І у кожнім ударі в серцях.

Дух козацький на суші та морі,
У вітрах у козацькім степу,
В жовтосинім Вкраїни прапорі,
У житах — волошковім цвіту.

Він в боях і Вкраїни руїнах,
У несхібній козацькій руці,
У травневих піснях солов'їних,
В материнім євшан - молоці.

В нім рятунок народу й надія,
Що в єдинні помножимо сил,
Що козацька воля не мрія,
Ще злетить нам з розправлених крил.

Дух козацький росте із коріння:
Не зника, як простая трава,
Його б'ють ворогів покоління —
Він, як Фенікс, з вогню ожива.

Дух козацький скріпляє відвага
І хоробрість, безстрашний відчай:
Вирвати з полону вірного друга —
Традиційний козацький звичай.

Москва нищить народ наш зі страху
У Сибірі по концтаборах,
Та не вбити їй козацького духу,
Шо живе у народі в віках.

Скільки ворог приклав злого руху,
Щоб спинити до волі політ,
Та не стримати козацького духу,
Який нищить неволю і гніт.

Напилася Москва крові довнлі,
Чашу помсти наповнила вщерть,
Та не вбити їй любови до волі,
Яку цінить козак понад смерть.

Павло Шандрук
Ген. Штабу Генерал-Полковник

ПОЛІТИКА І ЗБРОЙНА СИЛА НАРОДУ

(Передрук дозволяється з поданням джерела)

В обмежених рамках статті нема можливості глибше насвітлити проблеми історичної еволюції в засадах і формах існування збройної сили на тлі соціально-політичних стосунків. Мусимо, на жаль, обмежитися лише ствердженням існуючих у світі поглядів на цю проблему та сконтролованням в цьому аспекті нашої української дійсності. Належало б прийняти, що всі прояви буття народів є функцією цілого ряду складних умовин, в яких дійшло до сучасного стану психічних властивостей та матеріальних здобутків людської спільноти. На тій тезі ґрунтуються різноманітність поглядів та практики у внутрішніх стосу-

нках кожного народу, що підлягають під окреслення соц.-політичних. Треба всеж взяти під увагу, що міжнародні взаємовідносини мали свій вплив на розвій внутрішніх проявів соціально-політичного життя кожного народу.

Культурний поступ людства так високо підніс проблему урегулювання соціально-політичних стосунків, що вони зробилися основою життя народу, пробним каменем його буття, а технічна культура нашого малого гльобу обумовила конечність впорядкування їх в міжнародному обсязі. Між тим в практичній дійсності існують два засадничі прояви збірної людської волі, що утруднюють реалізацію прагнення людства йти по шляху соціально-політичного удосконалення - в однім випадку це віра права, в другім - це віра сили. Але ніяк сучасна людина не може зрозуміти, чому отий перший світ хоче толерувати побіч себе світ насилия. Ніяк світ, людство в масі, назовім його за втертою термінологією світом демократичним, не може зрозуміти, чому мусить йти на всякі матеріальні жертви надмірні в умовинах його фізичної здібності до витворення матеріальних дібр - щоб ніби то забезпечити себе, своє право до існування, дії, творення. Коли однак в реальній дійсності така конечність існує, то приходимо до логічного ствердження потреби існування специфічного фактора забезпечення - **збройної сили**, що має виключне завдання ще сьогодні та мабуть і на довше майбутнє, оборони народу, всіх його духовних та матеріальних вартостей.

В наслідок існуючих у світі політичних, соціальних економічних та всіх інших обставин збройною силою є владицтво цілій народ. В перспективі ми-нувшини чергування прагнення знайти

відповідні форми обтяження суспільства інститутом збройної сили, що в нормальних умовинах являється ніби елементом непродуктивного споживання народного добра. Зрештою сучасні форми існування збройної сили не є новиною в історичній еволюції. Але коли в нормальних умовинах збройна сила являється лише вимушеною конечністю то є цілком натуральним прагнення ту конечність зробити найменш утяжливою. В тім аспекті збройна сила в мирнім часі існує лише як рама, що в разі потреби (війни) її заповнюється змобілізованим народом.

Отже, коли за силою "віс майор" існує збройна сила, то встає проблема соціальних прав і обов'язків вояка.

Проблему цю розглядати треба в умовинах миру та війни. А сучасна нам політично-соціальна організація світу розгляд тої проблеми полекшує з огляду на те, що властиво кожучи на землі існує дві форми внутрішніх суспільних соціально-політичних стосунків, очолених в одній з них ССР, в другій США. Про суспільно-політичні права громадян Совітського Союзу нема що говорити - режим зробив з совітського громадянина раба і з того боку жадної об'єктивної науки мати не можна. Залишається говорити про Західний Світ з тим малим застереженням, що на Заході існують різні варіації суспільно-політичного положення вояка, обумовлені внутрішніми умовинами існування народу, розвоєм його суспільно-політичної традиції та соціальними здобутками.

Нормальні умовно основи розвитку суспільного життя вимагають еволюційних форм, вимагають можливості перевірки певних факторів того розвитку. Історичний досвід удоводнив, що збройна сила у відповідних сприятливих обставинах неодноразово стала елементом майоризування всіх інших факторів народного життя і в консеквенції майже завжди була причиною катаклізмів. Суспільність шукала способів запобігти таким некори-

сним явищам у житті народу. Звідси є прагнення обмеження значення збройної сили, з окрема добору відповідного керівництва нею. Одним словом добро державності ставить вимагання підпорядкування збройної сили існуючій політичній системі. Коли прийняти, що даний народ посів такий ступінь громадсько-політичної свідомості, що може спокійно, в порядку еволюції доцільно рішати про всі проблеми свого внутрішнього життя, справа організації (не існування) збройної сили спроваджується до єдиного завдання - зовнішньої оборони державного буття народу. Той стан річей був у своїм часі ідеалом для певних народів є зразком в реальній дійсності для інших став уже нормальним явищем. В тих усіх обставинах в кожнім випадку член збройної сили - вояк є свідомим політично громадянином.

Кожне суспільство на такі класифікації головно його потреб диференціюється, людина шукає однодумців однаково зацікавлених в унормуванні таких потреб - духових, матеріальних фізичних. Повстали партії, що в процесі шукання доцільної розвязки оборони інтересів своїх членів зрозуміли конечність опанування державного керівництва, як єдиного забезпечуючого ті інтереси фактора. В програмі кожної партії є прагнення погодити інтереси держави з інтересами свого члена - людини, а сила партії, себто можливість реалізації програму лежить на кількості прихильників її світогляду. З цього випливає стремління партії втягнути в круг свого діяння все громадянство, себто і громадянина - вояка. Коли кожний вояк є усвідомленим громадянином, то в його громадсько - політичнім обовязку лежить виконання всіх громадських функцій, себто й обовязок самовизначення для участі в політично - партійнім житті. Оскільки такий обовязок існує, нема підстав заперечувати, що військовик може належати до тої чи іншої партії, програм якої відповідає його духовій

вдачі, та його житевим інтересам. Так далеко йдуть апологети диференціяції суспільства, що відсутність стимулів до скерування сил і можливостей людини для участі в громадсько-політичнім житті вважають принайменьше за доказ громадської індеферентності, або навіть за брак почуття обовязку. Що ж сказати про те, коли людина вважає, що програми існуючих партій не відповідають її поглядам на громадський обовязок? Громадська думка пробує таку проблему розвязати організуванням так зв. "безпартійних" організацій, що однак можна вважати недоцільним палліативом, бо ж природно "безпартійна" організація не може мати політичних устремлінь, амбіцій, себто в істоті річей є або стає теж партійною. Не можна тут не згадати, що існує і поширюється погляд, що культурне політичне усвідомлене громадянство не потрібує об'єднання в партійних організаціях, бо **вибранні ним органи державного керівництва знають свої обовязки для праці по удосконаленню життя народу та повсякчасно є контрольовані органами народного представництва.**

Simone Weil, знана французька письменниця знана теж зі своїх радикально - лівих поглядів, в праці своїй "Engracinement" так оцінює політично партійні організації: "партія є доскональним знаряддям, що змушує поодиноких своїх членів не думати в аспекті справ публічних що є добром справедливістю і правдою. Наслідком такого стану річей є те, що за рідкими винятками, під впливом партії видається закони, що не служать ані для добра публічного, ані не є справедливі або правдиві".

Вертаючи до проблеми участі вояків у партійно-політичному житті, стверджуємо наступне: в часі війни коли навіть "*inter arma silent musae*", то тим більше є одна лише потреба і функція вояка-громадянина - найвище напруження всіх духових та фізичних сил та ще й в обличчу повсякчасної

загрози смерті. Тоді вояк виконує лише одну найважливішу функцію громадську - боронити народ і державу, решта його громадських функцій є хвилево в завішенні з рації сили вищої. В часі миру та частини громадянства що належить до збройної сили є так заабсорбована працею мілітарної підготовки (вивчення складних способів і засобів війни) опанування якої не лише для індивідуальної потреби, але й для переходу на випадок війни на ролю керівника та інструктора змобілізованого громадянства - вимагає так великого накладу сил, що вже не може бути мови про фізичну можливість віддаватися праці політично-партійній. Коли б навіть заложити що знайшовся б вояк, що без ущербу для військової справи міг би займатися політично-партійною роботдою, то тоді кожний інший вважав би себе на підставі прикладу і рівности до того управненим. А між тим тоді кожний вояк з рації добре зрозумілого партійного обовязку провадив би пропаганду ідеології своєї партії. Чи можна виключити з практики випадок, коли при відповідному темпераменті, вояк або й група вояків могла б узнати за порушуюче їхні громадські чи соціальні або навіть особисті права якесь зарядження зверхньою влади - що тоді?

Видіється слідним і необхідним ствердити **конечність повної, правно санкціонованої, абстиненції вояка від участі в партійно-політичній діяльності так в часі війни як і миру.**

На такій засаді існує в світі організація зброаної сили часом з певними варіаціями. А **конституційні норми передбачають провадження політики у війську і за військо військовим міністром**, тому можна ще сказати, що нема її потреби воякам громадянам думати про політику.

Можна у висновку прийняти такі тези:

- 1) Громадянин-вояк повинен бути політично-усвідомлений, бо лише тоді він буде в стані розуміти свій національно-державний обовязок і розумі-

ти за що може й мусить бути готовий віддати життя;

2) громадянин-вояк може належати до всякої конструктивно-державної політично-партійної організації;

3) громадянин-вояк не може і не потрібue вправляти політично партійну роботу під час своєї активної служби.

Видається слідчим, що такі тези повинні зобовязувати наше громадянство з його специфічно індивідуалістичними рисами характеру та демократичними традиціями в аспекті організації збройної сили.

Можна почути голос, що часом повстануть непереможні обставини, коли збройна сила, ота "велика немова" мусить сказати своє важке "політичне слово". Коли, для прикладу, режим не відповідає ані інтересам, ані волі народу і коли вона таке слово може сказати. Революція? але революція не є перманентним станом або явищем і не є конструктивною фазою державного життя народу. Зрештою революція діє на підставі законів "випадковості" або й без них. А політичне конструктивне життя народу повинно йти нормальними торами закономірності.

Мгр. Осип Губчак

«ЄДИНО НА ПОТРЕБУ»

В книжці інж. Поповича «Під українським небом» є таке цікаве місце: Його вуйко, Е. Петрушевич, посол до австр. парламенту і пізніший диктатор ЗУНР бачив, що наближається перша світова війна і що українське громадянство має дуже мало фахових старшин і тому звернувся до митр. Шептицького з просьбою, щоб він захотив священичих синів присвячувати військовій карієрі. Митрополит це й мав зробити, але це було вже досить пізно і, коли війна вибухла, галицьке укр. громадянство мало дійсно цілковитий брак вищих старшин і це без сумніву мало і свій вплив на наші невдачі.

Коли порівнюємо цей тодішній стан з теперішньою ситуацією в нашім еміграції, середовищі, то справа не виглядає краще. Тоді в Галичині до військової служби відносилися з презирством, а про того, що присвятиться військовому фахові, говорили: «От, змарнувався хлопець». Миж тут живемо серед пасифістичного і ліберального аж до анархії громадянства, яке забуло стару римську максиму «сі віс патцем — пара беллюм» (коли хочеш миру, будь приготований до війни),

забуло власну правду, що «прайс оф ліберти із констант віджілянс» (ціною свободи є постійне поготівля) і не знає української приповідки: «На похилу вербу всі кози скачуть»... Таке наставлення має вплив і на нашу українську молодь і цих, що присвячують себе військовому ділу — просто можна почислити на пальцях двох рук...

Дійсно, ситуація в американській армії не є весела і до військової служби не заоочочує. Колись історик запише, що введення замість поборової служби — т. зв. добровольчої армії, ту армію морально зруйнувало. Американські військовики вже нарікають, що стан освіти добровольців низький і вони за мало здібні орудувати скомплікованим воєнним знаряддям. Побоюються, що великий відсоток меншин (муринів) робить армію політично непевною і не знає, як вона заховуватиметься на випадок якихсь внутрішніх заворушень. Врешті підносять, що про патріотизм добровольців можна дуже сумніватися, в армію йдуть добровольці з матеріялістичних спонук, багато між ними просто безвартісного елементу.

Преса подала вістку що понад тисячу рукуратаційних старшин покарано за це, що приймали до армії невідповідний елемент. Старшини тут мало винні — винна система: Вони мусять надбати означене число добровольців, тож вони приймають всячину, навіть кримінальну голоту. З мого найближчого сусіства на протязі останнього року з армії викинули ось таких типів: Одного за нездарність фізичну, другого за дезертирство, третього за бешкети і піянство, четвертого за «не пошану до офіцера», пятого засудили на шість років вязниці за пачкування наркотиків і гвалтування. З такими добровольцями, то — як казали в нас на Поділлі — то дай, Боже, витримати. Тож американські патріоти мають причину до журби, бож — як писав Шевченко: «За правду, за волю розбійник не стане». Є тенденція в правлячих кругах знову привернути побір, але сильно лівацько - ліберальні впливи і теперішні господарські клопоти стоять тому на перешкоді. Бійки між чорними і білими в армії майже постійне явище, крадіжки і всякі зловживання в обозах загально відомі, але добрі хлопці так стероризовані, що бояться проти того виступити. Старшини не є злі, але маючи такий поганий людський елемент, вони розгублені й знеохочені. Для об'єктивності треба ствердити, що у флоті й летунстві, куди — зрозуміло — приймають більш інтелігентний людський матеріял, відносини не такі злі. Та всетаки образ невеселій і до служби у війську наших хлопців це не заохочує. А, однак, треба до того заохочувати, бо время лютє. Чорні хмари зближаються на Далекім і Близькім Сході і ось-ось гріяче воєнна туча. Що більше: Совети обдурюють Захід «детентою», а самі зброяться по зуби: там кожен студент, без огляду на це, що студіює, обовязаний слухати теоретичних військових викладів, а в літній час відбувати вправи і так по скінченні вищої школи студент дістає рангу поручника резерви. Отже Совети ма-

ють великі резерви старшин, чим Америка не може похвалитися.

Дальше: знавець сов. справ — Томпсон пише в статті в листопадовому числі «Рідерс Дайджест», що властиво ми вже в світовій війні третій, бо Совети послідовно підсичують т. зв. малі війни і підпільні, щоб так Захід матеріально і морально обезкровити та на кінець вдарити і завдати останній «милосердний» удар. Що ми вже в третій світовій війні, при це вже я давно писав, вказуючи, що ця війна радше подібна до 30 літньої війни 1618-1648 рр. Як тоді, так тепер війна перекидалася з одної країни в другу, то притихала, то знову відновлялася, і війна, яка зачалася на ідеологічнім тлі: протестанти проти католиків — вкінці перемінилася в звичайну гру сил потуг: католицька Франція в союзі з протестантською Швецією і Голландією проти католицької Австрії й Еспанії. Так тепер: Суперництво, «холодна війна» між комуністичним і західним світом набирає в першу чергу форму розгрі між комуністичною Москвою і комуністичним Китаєм... Мені не вірили. Може тепер повірять Томпсонові, бо він автор поважних праць на сов. теми, а передусім він відомий, як автор і організатор пляну поборювання комуністичних повстанців в британській домінії на Малайськім півострові, яка то операція увінчалася успішним поборенням тих повстанців. Тому він знає, що говорить...

Отже: чи ми розуміємо, що довкруги нас діється і що ми робимо? Манифестації, демонстрації, академії — все це гарні речі — в міру. Алеж треба памятати про найважніше: Чи нам подобається, чи ні, чи ми цього хочемо, чи ні, світ так уложений, що все треба боротися зі злом, що все рішає сила; що як співав Мазепа: «Лиш през шаблю маєм права»...

Але щож: Нема між нами якогось Петрушевича, який би розумів ситуацію і звернув увагу громадянства на це, що є єдино на потребу...

Леся Лисяк
Хорунжа У.В.К.

ВІРЮ

Вірю, бо смертельним і непрощеним гріхом було б зневіритись у нескорену живучість моого народу.

Це сам Господь моїх батьків і праділів дарував українському народові незбагнути містерійну силу, яка зберігає його перед загибеллю. Чи є ще в світі інший народ, який так сильно і так довго била лиха доля і не здолала вбити? Чи є ще в світі інший народ, який так розпинали вороги, а допомагали розпинати власні перевертні-зрадники? Де є в світі народ, в якому світляну постать Мазепи затемнювала б тінь Кочубеїв?...

Мій нескорений народ пережив і перетерпів більше ніж це спроможні зрозуміти всі історики цілого світу. Бо для них це якась незрозуміла плутаница фактів, які вони намагаються спрощувати, або частіше промовчувати а які для моого народу були такою простою правдою як саме життя і як сама смерть.

...Не шукайте зрозуміння, а тим біль-

ше співчуття у чужинців, бо їх ніколи не знайдете. Зрозуміти можна тільки, що людина власною мukoю досвідчить.

За законами сухої логіки ми вже давно повинні були загинути, а ми все існуємо і живемо! Немов наперекір усім чорним воронам, які хотіли б закрякати над могилою, що в ній погребано українську живучість.

Це сила Господа, який допомагає тим, що самі собі допомагають, не складаючи кволо рук і не кажучи "Я єже більше не можу, здається, вже немає ніякого ратунку".

Мій нескорений народ, відчув цю Божу мудрість і вплів її у свою власну, народню. І тому попри Кочубеїв і Іскаріотів, які бувають у кожному народі, у нас було і є стільки лицарів. Це вони боронять народ перед загибеллю.

У їхніх жилах гордо пливе кров княжих дружинників. У їхніх жилах буревійно кипить буйна козацька кров. А тепер в них пульсує кров вояків із двох світових воєн, у яких вони ще раз здобували волю Україні. Боролися і вмирали за ту волю, хоч може і тоді і тепер декому із скептиків це видавалося абсурдом.

Не слухайте скептиків, не слухайте циніків, що критикують і насміхаються мовляв: і то було зле, і тамте недобре, і ви поривалися "з мотикою на сонце, бож виглядів на виграну не могло бути". Не слухайте чорних воронів і своїх і чужих, бо з них промовляє їхня власна слабість!

Я сказала: слабість. **Ті що не спроможні до діла, стають завжди осто-ронь і мають відвагу критикувати. Відомо ж — це найлегша річ у світі. Це зброя тих, які самі нічого не зробили.** Якщо хтось такий міцний у словах, хай був би взяв кріса в руки і показав свою відвагу там, де мужі її виказували: у боротьбі.

Д-р Петро Мірчук

РОМАН ШУХЕВИЧ (ГЕНЕРАЛ ТАРАС ЧУПРИНКА) КОМАНДИР АРМІЇ БЕЗСМЕРТНИХ

Двадцять п'ять років тому, 5 березня 1950 року в Білогорії біля Львова загинув геройською смертю на полі слави в бою з московським наїздником Генерал Тарас Чупринка. Для вшанування Його св. пам'яті Сотник УВК Микола Висоцький Отаман Куреня УВК ч. 17 ім. славного Головного Командира УПА прислав нам скорочений відпис з книги д-ра Петра Мірчука, який ми тут радо містимо.

Редакція

Сл. п. друг Шухевич - Тур народився 1907 р. Після закінчення середньої школи вступив до Політехнічного Інституту і теж закінчив його з успіхом.

На шлях активної, революційної боротьби за визволення України сл. п. друг Шухевич - Тур став від наймолодших років життя.

В половині 20-их років вступає в ряди Української Військової Організації (УВО). В період 1925-29 рр. в лавах УВО приймає участь, організує і керує різними бойовими акціями проти польських окупантів.

В 1929 р. вступає до ОУН як один з перших її членів. Довгий час працює на пості Бойового Референта в Крайовій Екzekутиві ОУН. Праці на цьому пості віддає всю свою кипучу молодечу енергію, всі свої організаторські здібності і відвагу.

За свою революційну, політичну і бойову діяльність проти польських окупантів попадає до польської тюрми.

В 1938-39 рр. приймає активну участь в організуванні збройної сили молодої української держави на Закарпатській Україні — в організуванні «Карпатської Сіці» та в керівництві нею.

В 1939-40 рр. працює в проводі ОУН на пості Референта Зв'язку з Українськими Землями в СССР. В 1940-41 рр. входить до складу Революційного Іпроводу ОУН. Після II Збору стає на пост Крайового Провідника ОУН на західних окраїнах Українських Земель

поза межами СССР, в т. зв. Генерал Губернаторстві. Впродовж усього цього часу постійно працює теж у Головному Військовому Штабі ОУН як його член та викладає різні військові дисципліни на таємних курсах кадрів ОУН.

В 1941 р. сл. п. друг Шухевич - Тур срганізує і очолює, як його командир, Український Легіон. Одночасно виконує теж різні особливі завдання Проводу ОУН. На цьому пості перебуває до весни 1943 р.

Весною 1943 р. сл. п. Шухевич - Тур стає членом Проводу ОУН і займає пост Військового Референта при Проводі ОУН.

В серпні 1943 р. III Надзвичайний Великий Збір ОУН обирає сл. п. Шухевича - Тура на пост Голови Бюра Проводу ОУН. В осені цього року він теж обіймає пост Головного Командира УПА. В листопаді 1943 р., як Головний Командир УПА і Голова Проводу ОУН, він приймає керівну участь в підготовці на Волині I Конференції Поневолених Народів та в самій Конференції.

В липні 1944 р. сл. п. Шухевич - Лозовський бере участь на I Великому Зборі УГВР. Збір УГВР обирає його Головою Генерального Секретаріату УГВР. Президент УГВР затверджує його теж на постах Генерального Секретаря Військових Справ та Головного Командира УПА.

На постах Голови Генерального Секретаріату УГВР, Генерального Секретаря Військових Справ УГВР, Головного Командира УПА, та Голови Проводу ОУН на Українських Землях сл. п. Шухевич - Лозовський - Т. Чупринка - Тур — в періоді 1944-1950 рр. керує визвольно - революційною боротьбою багатотисячної УПА, широкого збройного підпілля, підпільної ОУН та мільйонових мас українсько-

го народу проти німецько - гітлерівських та московсько - большевицьких окупантів, в обороні українського народу перед окупантським терором та грабунком.

Протиокупантська визвольна боротьба, що її в 1943 - 1950 рр. повела УПА, підпільна ОУН і багатомільйонові маси українського народу під досьвідченим і відважним, безпосереднім керівництвом сл. п. п. генерала Шухевича - Чупринки, з погляду масового геройзму і патріотизму, з погляду завзяття і жертвенности всіх її учасників та українських народних мас, з погляду тих незвичайно важких умов, в яких вона ввесь час проходила — не має собі рівної не тільки в українській, але й світовій історії. Вона завжди становитиме одну з найславніших, найгероїчніших сторінок історії України.

Внаслідок цієї боротьби московсько - большевицьким окупантам не вдалося здійснити їхні злочинні пляни щодо України, не вдалося знищити в Україні організований самостійницький рух, не вдалося поставити український народ на коліна. Сьогодні український революційно - визвольний рух, не розбитий ані не зламаний, хоч із значними втратами в людях, продовжує далі свої нерівні змагання з московсько - большевицькою тиранією в обороні національного і відновлення українського народу, в ім'я національно - державної незалежності України.

Історія в'извольно - революційної боротьби українського народу на Українських Землях в 1943-50 рр. з ім'-

ям сл. п. Шухевича - Лозовського, Тараса Чупринки, Тура — зв'язана нерозривно і навічно.

Як революційний керівник сл. п. Шухевич - Тур відзначався великими організаторськими і військовими здібностями, глибоким політичним розумом, величезним досвідом революційної боротьби. В його особі український визвольно - революційний рух та ввесь український народ втратили політичного і військового керівника високої кляси.

Політична і життєва принципо-вість, безмежна особиста відвага, рухливість, жива і весела вдача, простота в щоденному житті і поведінці, «тверда рука» і разом з цим батьківська дбайливість про інших — ось прикмети характеру сл. п. генерала Шухевича - Чупринки, що ними він скрізь з'єднував собі симпатії, створював життєрадісний, бадьорий настрій, поривав на безстрашну і тверду боротьбу з ворогами України.

Із світлою пам'ятю про нього, за-дивлені в його геройську постать бійця і керівника визвольного руху, наснажені відвагою, оптимізмом та революційністю, загартовані і досвідчені під його рукою, до кінця віддані ідеї визволення українського народу — ми відважно продовжуватимемо нашу священну визвольну боротьбу аж до повної нашої перемоги.

Не складемо нашої зброї і не припинемо нашої боротьби доти, поки Україна не буде визволена.

Вічна Слава Героєві Української Національної Визвольної Революції!

«Я впевнений, що зброї, яку Ви одержали з рук Нації, не посorumите й прийдешнім поколінням передасте своє ім'я, вкрите безсмертною славою».

(Це написав генерал Тарас Чупринка)

Володимир Янів, автор книжки «Шухевич - Чупринка Людина і Символ» на стор. 10 символізує його у слідуючім віршотворі:

**Скорше! Скорше! — перегнати
Найсильніший скорий рій,
В перемозі засміялись,
Виграти завзятий бій!**

**З усміхом, завжди бадьоро!
Що утома, що нам біль!
Щоб лиш дальше, щоб лише скоро!
Гарт незнаний без зусиль!**

**Нині, нині перемога
Над друзями у шляху,
А вже завтра без знемоги
Станем з ворогом на прю.**

**I зійде нам сонце в крові:
Треба буде наших сил,
Переможе, хто готовий,
Кинем ворога у пил.**

**А як друг нам в бою ляже,
Біль наш в крові втопимо!
Завжди вірні лиш присязі
Смерть геройську помстимо.**

**Скарше, скарше! У знемозі
Сил додасть нам сміх і жарт,
Ми здобудемо в дорозі
Сила духа й тіла гарта.**

УВАГА!

ДУЖЕ ВАЖНЕ!

Для майбутніх потреб на рідних Українських Землях, коли їх буде звільнено від окупанта, наша Адміністрація зберігає 50 комплектів «Українського Козацтва» від початку видавання журналу. Примістити цей запас в такому місці, щоб забезпечити від усяких непередбачених в цю епоху подій і випадків, нема можливості. Тому рішено розпродати ці комплекти за знижену ціну з заповітним проханням до покупців: зберігати цю цінність для майбутнього. Так весь запас буде приміщене в різних місцях Вільного світу і тоді помимо всяких непередбачених катастроф всі комплекти не зможуть пропасті.

Ціна комплекту з пересилкою 25 долярів. Крім того, передплатникам заповітних комплектів будемо висилати безкоштовно слідуючі числа «УК» аж доки журнал буде видаватись, щоб вони могли ті комплекти доповнювати.

ЗАКЛИКАЄМО: ГОЛОСІТЬСЯ НА МЕЦЕНАТИВ ЦІЄЇ ВАЖЛИВОЇ ІДЕЙНОЇ СПРАВИ і присилайте передплату 25 долярів одноразово або вигідними для Вас ратаами. ПОСЛУЖІТЬ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО КОЗАЦЬКІЙ ІДЕЇ!

Адміністрація «Українського Козацтва»

Д-р Петро Остапчук

ДУМКИ ПРО НЕВМИРУЩЕ БЕРЕСТЕ ЧКО

«Наш народ не знаєт своєї історії, тогда как в каждой деревнє на Українє єсть своя легенда».

Герцен

Від 28-го червня до 10-го липня 1651 року тривав бій військ гетьмана Богдана Хмельницького з військами польського короля Яна Казимира біля Берестечка на Волині. Через зраду татарського хана наші предки понесли поразку. Біля 30 тисяч козаків зложили свої буйні голови на полі бою.

В цім бою згинув також грецький Корінцький митрополит Йосафат, що був з численним духовенством. Він з хрестом в руках стався підтримати бойовий дух козацтва. Король Ян приказав його поховати зі всіма почестями разом з митрою, євангелією в золотій оправі, двома чашами і освяченим мечем.¹⁾

Повстання Українського народу під проводом Богдана Хмельницького мало одним з гасел «за віру». Все наше духовенство на чолі з митрополитом Сільвестром Косовим в присутності великого гостя, патріарха єрусалимського Паїсія вітало в Київі на Різдво 1648 року великого гетьмана, як нового Мойсея, що визволив Україну з «єгипетської неволі лядської». Нашіх предків огорнув великий ентузіязм, бо гетьман став вождем цілої української нації і згідно зі Зборівським трактатом, київський митрополит дістав місце в польськім сенаті.^{2,3)}

Духовенство за часів Козаччини робило колосальну роботу на освітній ниві. Архидіякон Алепський в студії про грамотність на Україні в 1652 році стверджує, що не тільки чоловічий персонал, але й жінки і дочки вміли читати. В Полтавській і Чернігівській губернії згідно з переписом

з 1740 року припадало 866 шкіл з викладанням українською мовою.

Після Переяславської умови наше духовенство бореться зі старовірами на півночі, просвіщає сибірських інородців, розбудовує школи в Москвії. Воно стає знаряддям московської централізаційної політики. В результаті вже перепис з 1867 року показує, що українці найбільш малограмотний народ в Росії. В той же час зібрано доходу з України 3.500.000, а вернулося на різні видатки 1.760.000 карбованців.⁴⁾

Час йшов і утиски наших свобод росли. Однаке пам'ять про козацьку славу не вмірала. Легенда про бій під Берестечком передавалась з покоління в покоління. З кожним роком в річницю бою щораз більше людей приходило, щоб віддати пошану тлінним останкам козаків.

Берестечком був дуже зацікавлений Тарас Шевченко. Оглядаючи 1846 року поле бою, він писав:

«Круг містечка Берестечка на
четири милі
Мене славні запорожці своїм
трупом вкрили».

1912 року завдяки архітекторі Володимирові Леонтовичеві на місці бою побудовано Юрієвську Церкву - Пам'тник. Наш маляр І. С. Іжакевич прикрасив її іконами на біблійні теми. Під склепінням цієї церкви стоїть саркофаг, в якому зібрани кості наших предків козаків, що згинули в цьому бою.

Біля Юрієвської Церкви стоїть дерев'яна Миколаївська Церква з 17-го століття. Там є чудовий іконостас. В тій церкві був похований легендарний

козак Нечай. Там також молився перед битвою гетьман Богдан Хмельницький. В тій церкві освячували козацьку зброю.

По першій світовій війні поляки за всяку ціну старалися стримати ріст української національної свідомості

дено багато козацької зброї ⁵). Музей біля Берестечка збагатився багатьома новими експонатами. Прочані прибувають масово як і колись. Сюди ідуть люди не тільки з України, але також з Чехословаччини, Польщі, Франції, Канади і США ⁶).

Починаючи з 14-го року життя я щороку ходив пішки до Берестечка в

**Дерев'яна церква 1650 р., в якій
молився Гетьман Богдан
Хмельницький, та Храм - Пам'ятник
на території музею - заповідника**

на Волині. Але одним з найбільших факторів, що стояв їм на перешкоді, це була легенда про Берестечко. 18-го червня 1935 року волинський воєвода заборонив походи до «Козацьких могил». На тих, хто не виконував цих розпоряджень, накладалася грошева або в'язнична кара. Напередодні дня вшанування пам'яті загиблих прибували до Берестечка сильні відділи польської поліції, щоб розганяти прочан. Однака польська влада не мала успіху в своїх антиукраїнських заходах і наші люди масово прибували до місця бою козаків з поляками.

1972 року біля Берестечка почалися великі розкопки, завдяки яким знай-

**Портал Храму - Пам'ятника
розписаний І. Іжакевичем**

річницею бою, щоб поклонитися тіням наших героїв. Мандрівка була дуже тяжка, бо треба було в однім дні пройти 30 кілометрів. При цім треба було обходити застави польської поліції. Треба було йти стежками непомітними для неї. З одної сторони була небезпека, що поліція заверне додому і покарає, але з другої сторони велика приємність побути віч-на-віч з природою і думками перенестися в часи козацької романтики. Чим близче до Берестечка, тим більші формувались гуртки прочан. Коли ж нарешті підвечір приходилося до цілі, бачилось перед собою непроглядні тисячні маси людей.

I найбільшою нагородою за тяжкий цілоденний труд мандрівки була приємність стати на коліна перед саркофагом і щиро сердечно помолитися

за душі тих, що згинули в боротьбі за нашу волю. Під час цієї молитви я відчував містичний зв'язок між мною і моїми геройчними предками козаками.

найцікавіше було дивитись на козацьку зброю.

**

Хоч тисячі миль я віддалений від Берестечка, однаке думки про нього

Саркофаг, в якому покояться останки героїв Берестейської битви

На другий день раненько треба було бути перед Церквою - Пам'ятником, де відправлялась Служба Божа при многотисячному здзвізі народу. Цей момент релігійного піднесення був глибоко пов'язаний з національним почуванням. Організація Українських Націоналістів розкидала летючки. Польська поліція робила п'ягона. Наш пласт з Галичини приплівав на човнах з жовто-блакитними пррапорами. Творилася нова історія, родились нові легенди. Молодь наелектризовувалася новими ідеями, формувала свій релігійно - національний світогляд. Коли ж ця бурхлива маніфестація скінчилася, ми з нетерпінням чекали наступної весни, щоб знову мандрувати до «Козацьких могил».

Перед віходом додому ми ще оглядали музей, в якому експонати, розміщені в семи залах, розповідають про всі етапи нашої історії, почавши від кам'яної доби. Для нас однаке

здорожуються дуже часто, а особливо в річницю бою. Життя серед комерційного суспільства не в стані затерти романтичних картин з молодечих днів нашого життя. Нераз зроджувалася думка, чому це все так яскраво пригадується. Тяжко на це питання було знайти відповідь. І треба було аж чекати, щоб Олесь Гончар написав «Собор», а Євген Сверстюк «Собор у рищтованні» і в цих творах основно виявили причини цих почувань у людини. І то цікаво, що вони родились і духовно виросли в підсоветській дійсності.

Хід думок в «Соборі» Гончара слідуючий:

На людину треба дивитися з ідеалістичної, а не матеріалістичної точки погляду. В людини є душа, «її ще не цілком випекли». Душа є зв'язана з вічністю і тому людина прагне вічності. Не смерть, чи страх перед смертю є визначальним в житті людини.

Живу людину найбільше лякає, що вона «може проіснувати безцільно, відцвісти свої весни пустоцвітом». Найдостойніше, що людина має робити, це «удосконалювати свій дух,

Євген Сверстюк, пишучи глибоку розвідку про «Собор», влучно відповідає на питання, що мучать нас, далеко від батьківщини. Проблем, що він порушує, дуже багато. Однак я

Кам'яні хрести на козацьких могилах

(Примітка редакції «УК»: хрести мають старовинну традиційну українську форму без московського скісного перехрестя)

увічнювати себе в праці, в творіннях своїх». Людина «має бажання прозирнути за грань віків, спробувати уявити, який порух душі нащадка викличе степова могила».

В нас будовано храми, щоб в них «жив незламний козацький дух і щоб воля сяяла в небі близком недосяжних бань». «Шаблю вибито з рук, але з серця не вибито духу волі». Козаки в саркофагу під Берестечком — це не «тлінь, не розкладена матерія, а неначе якийсь підземельний шпиталь живих, відчуваючих».

Могили це джерело традицій, без яких людина нічого собою не уявляє. «А кинеш у небуття батьківське, сину, то й власне життя безплідно впаде, заглухне в тебе ж біля ніг. Каліка той, хто нездатен предківщиною дорожити. Людині дано пам'ять, що сягає у віки, тому й вона людина»⁷).

Отже, почуття збереження традицій — це секрет масових прощ до Берестечка.

зупинюся на двох найважніших.

Наша інтелігенція по обидва боки океану є у великій кризі. Нині професійна людина, за дуже малими винятками, по вуха загрузла в своїй професії, бо про кожну професію є вже стільки інформацій, що не вистарчає людського життя, щоб їх всі пізнати. Через професійні справи нема коли подумати про важливі проблеми. Ми все відтягаємося від церковно - культурних справ, бо нема часу. Ми справи першої ваги промінюємо на працю для щоденного хліба.

«Українська технічна інтелігенція в основній масі не знає, що вона українська інтелігенція, мозок української нації і що це повинно зобов'язувати до чогось вищого. «В основі логіки нашої інтелігенції «лежить звичайнісінський наївний реалізм, який приймає видиме і звичайне за дійсне». Йї бракує «щілини в духовий світ». Її бракує візій Берестечка.

Коли наші перші політичні емігран-

ти після поразки тетьмана Мазепи йшли в Туреччину, вони брали з собою «похідні церкви». «Весь час вони боролись за духове освоєння шматка чужої землі».

Хоч позволив хан на пісках
Новим кошем стати
Та заказав запорожцям
Церкву будувати.
Заборонив, бо добре знав, що з втратою церкви людина швидко тратить національне обличчя і стане турком.

Залишивши все, козаки «взяли з собою свого Бога — свій Собор, який вони будували всесильно, завжди і в усьому». Тут і є найважніша вказівка для нашої еміграції, яка повинна будувати свої Собори, «що мають сторожувати безперервність духа — голос предків і заповіт нащадкам, які не мають права зректися свого і за- продатись чужим богам»⁸⁾.

Джерела:

- 1) Євген Онацький: Українська мала енциклопедія, Буенос-Айрес, 1957, стор. 84 і 85.
- 2) М. Грушевський: Історія України-Руси. Том 9-тий, Нью-Йорк, 1957, стор. 25.
- 3) Дмитро Дорошенко: Православна Церква. Берлін, 1940, стор. 85.
- 4) Євген Сверстюк: Собор у риштованні. Париж, 1970, стор. 41.
- 5) Свобода, Нью-Йорк, 30 квітня 1974.
- 6) Історія міст і сіл Української РСР. Ровенська область. Київ 1973, стор. 619.
- 7) Олесь Гончар: Собор, Балтимор — Торонто, 1968, естор. 12, 13, 39, 89, 170, 173, 227, 228.
- 8) Євген Сверстюк: Там же, стор. 25, 26, 50.

КОЗАЦЬКІ МОГИЛИ

(Уривок з праці Л. Кравціва, Київ, 1968 року)

Місце Берестейської битви

На острові Журавлиха на Дубенційній біля с. Пляшева є священні для нас

КОЗАЦЬКІ МОГИЛИ, нині музей-заповідник, Тут перед зачарованим погля-

дом у всій своїй мистецькій красі і монументальності стоїть Георгієвська церква. Розписав її і оздобив своїми творами український мистець І. Іжакевич.

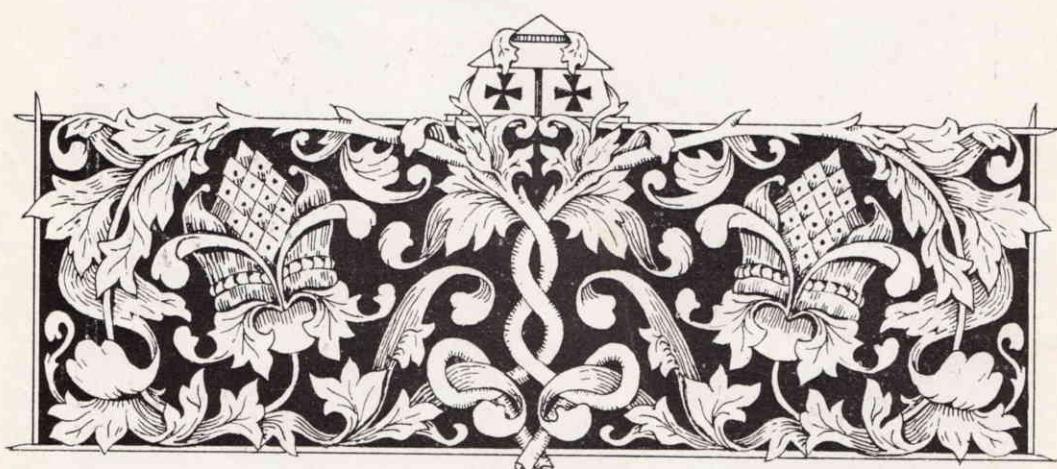
Під суворим склепінням Георгієвської церкви стоїть простий дерев'яний саркофаг. У ньому покояться зібрані з поля під Берестечком і біля річки Пляшівки останки наших предків, хоробрих козаків славетного гетьмана Богдана Хмельницького, які полягли смертю хоробрих навколо острова Журавлихі буревного літа 1651 року. За склом сакрофага і в бічних нішах біліють кості багатьох синів волелюбного українського народу.

З Георгієвської церкви, прямуючи підземним муріваним ходом потрапляємо до дерев'яної скромної за розміром Михайлівської церкви з її чудовим іконостасом — унікальної пам'ятки українського дерев'яного зодчества першої половини XVII століття. Десь тут, у цьому хвилюючому пантеоні навіки спочив і легендарний козак, якого народ називає Нечаєм,

Залишившись сам-один з тих трьохсот козаків, що останніми боронили остров і згинули, не випускаючи з рук зброї, він хоробро захищав цю закривалену цяточку української землі. Уже було пробито ворожими кулями човен, уже й сам він обливався кров'ю але здатись на милість ворога рішуче відмовився.

Така нечувана стійкість і мужність Нечая, що протистояв цілій польській армії, вразила короля Яна Казиміра, і він пообіцяв йому повну свободу і золото, Кинувши гордовитий погляд на ворогів, що ніби чорна хмара облягли острівну твердиню, Нечай кинув у відповідь, що такий мотлох, як золото, він ставить ні в що й найдорожчою є для нього лицарська мужність та відвага.

Козацькі могили це своєрідний літопис нашої героїчної історії, покритий невмирущою славою це достовірна, засвідчена кров'ю біографія тисяч безіменних оборонців рідного краю.

Заставка в стилі козацького барокко
Намалював св. п. Військовий Отаман УВК Генерал Іван Цапко

Ю. Бобровський

ДО 200 ЛІТТЯ СКАСУВАННЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ

В червні 1975 року сповниться 200 років від часу зруйнування Запорізької Січі. Щоб пригадати нашим ВШановним Читачам про ту подію та глибоко задуматись над тим-хто й чому завдав нашому народові таку тяжку кривду та порівняти жорстокість царської Московщини з жорстокістю сьогоднішніх її комуністичних царів, подаємо скорочений зміст закінчення обширної й прецінної статті ВШановного автора про історію козачини, поміщену в "Українському Православному Календарі р. Б. 1975" УПЦ в ЗСА.

Редакція.

Якщо до певного часу російський уряд терпів існування Запорізької Січі, то тільки тому, що не мав ні сил, ні засобів для її знищенння. Він ішов на компроміси, а одночасно робив все для того, щоб ослабити Січ, ізолятувати її від України, що живила її силою. З цією метою російський уряд у 40-60 их роках XVIII-ст. почав поселяти на південних і південно-західніх окраїнах Придніпров'я регулярні російські війська, будувати тут військові форпости, а в 1753 році заснував фортецю св. Єлизавети.

Придушивши козацько-селянську війну під проводом О. Пугачова (1773-1775 р. р.) російський уряд вирішив покінчити із "скопищем втікачів" — так називав російський уряд Запорізьку Січ. Катерина II чекала тільки закінчення російсько-турецької війни (1768-1774), в якій лицемірно підбадьорувала запорожців, щоб вони відчайдушніше воювали турків. Починаючи війну з Туреччиною, цариця Катерина II прислава кошовому П. Кальнишевському і всьому Запорізькому Війську грамоту, у якій писала: "Ми почтаемо (запорожців) найбільше зицливими нашими підданими і при першій нагоді Височайшу нашу милість всьому нашему вірному Війську Запорізькому вчинемо".

За добру службу Запорізького Війська Катерина II-га 5-го січня 1771 р. видала указ, яким "за отлічнє в прошлу і нинішню кампанії отлічно-храбре противу непріятеля поступки і особливое к службе усердіе" нагородила Кальнишевського золотою медалею, обсипаною самоцвітами, з портретом цариці. Такі ж медалі, тільки без самоцвітів, були подаровані: військовому обозному Павлові Головатому, писареві Іванові Глобі, хорунжому Якову Качалову, осаулові Сидорові Білому, судді Миколі Косаку і військовим старшинам: Іванові Бурносу, Андрієві Носачу, Андрієві Порохні, Андрієві Лук'янову, Маркові Ногаю, Сафронові Чорному, Пилипові Стягайлові, Лук'яннові Великому, Олексі Чорному та Василеві Пишлицу.

Цього ж року частина запорожців на Дунаї було під командою Потьомкіна і він звернувся листом (15 квітня 1772 р.) до Кальнишевського, на зиваючи його батьком, у якому просив милостиво приписати його до Кущевського куреня. Запорожці прийняли Потьомкіна до свого товариства і дали йому січове призвище Грицька Нечоси, у зв'язку з тим, що у князя на голові був пишний парик. Коли Кальнишівський прислав Потьомкіну атестат на козацтво, той окремим листом йому за те дякував і дав обіцянку завжди оберігати інтереси Запорізького Війська. Тоді мабуть, нікому з січовиків не спадало на думку, що Нечоса через кілька років згубить Запоріжжя.

Але, коли 10 червня 1774 р. Росія підписала з Туреччиною Кучук-Квінаджийський мир, всі надії запорожців розвіялися: військові не тільки не було повернено його земель, а навіть одібрано від него ПрогноЯнську палацьку й прилучено до Російської дер-

жави.. Рівночасно Кримському ханству були прилучені запорізькі землі по Кам'янці, Конці, Білозерці та Рогачику: всі ж мости і перевози через Бог, Дніпро, Самару, Солону й Бузулук, що давали великі прибутки Запорізькому Війську, були відіbrane від нього й передані у російську казну.

21 червня 1774 р. новий Новоросійський Генерал-Губернатор Потьомкін ще раз послав Кальнишевському подарунки: годинника та оксамиту, написавши дуже приятельського листа, якого закінчив по-українському: "бу-

дь ласкав, батьку, пришли міні гарного татарського коня, щоб козакувати годився".

Але, не зважаючи на того листа, запорожців, коли вони довідалися про наслідки миру з Туреччиною, почали гнітити тяжкі наслідки передчування, і настрій цієї доби відбився в пісні:

Ой прислухайтесь хлопці, славні запорожці,
Щось у хмарі гуде !
Ой щось на нас, хлопці, славні запорожці
За пригодоночка буде.

Мапа Української Козацької Держави XVII століття

(З праці професора Університету Саскачевані —

G. W. Simpson — „Ukraine an atlas of its History and Geography”, Augsburg, 1946

Ой заступайтесь, хлопці, славні
запорожці.

Плече поз плече
Та не даймо, хлопці, славні
запорожці,
Москалеві Січі.

І, справді, через півроку після подарунків Кальнишевській одержав від Потьомкіна листа зовсім іншого складу: про "батька" і про своє козацтво вже не згадувалося, а Запорізькому Війську погрожувалося царським гнівом за те, що не пускало на свої землі поселенців.

Ще восени 1774 р. Запоріжських Кіш вислав Сидора Білого, Антона Головатого та Логвина Мошенського депутатами у Петербург, де в той час мали розглядати справу Запорізького Війська. Головатий пів року оббивав пороги у князів Потьомкіна, Прозоровського й інших вельмож, та тільки всі вони у свої думках вже ділили між собою запорізькі землі і переконували царицю в тому, що Запорізьке Військо після того як татари підкорились стало зовсім непотрібне. Більше того, посилаючись на сутички запоріжців з поселенцями, умовляли царицю, щоб зовсім скасувати Запоріжжя, бо мовляв, не можливо серед держави мати своєвільне військо, що не хоче коритись царській владі, а при нагоді і ще може й зрадити державу.

Нарешті в квітні 1775 р. Катерина II видала Потьомкіну наказ відібрати від Запорізького Війська зброю і скасувати його на завжди. Потьомкін доручив виконати царський наказ генералові Текелію, а на допомогу йому призначив князя Прозоровського.

Тече річка невеличка, підмиває
кручи,
Заплакали запоріжці, від цариці
йдучи.
Ой не велить да цариця степу
оддавати,
Посилає москаликів Січу
руйнувати.

Всього проти Запорізького Війська, що після затяжної війни з Туреччиною

нараховувало заледве 10 тисяч, Текелій зібрав біля 66,000 війська (в тому числі 13 полків донських козаків) та, крім того, князь Прозоровський повів біля 20,000 війська у лівобережні запорізькі паланки.

25 травня 1775 р. російське військо несподівано для запоріжців рушіло у запорізькі землі, а серед ночі 4 червня генерал Текелій обложив Січ своїм військом. Ранком Текелій прислав на Січ одного з полковників, закликаючи запорізьку старшину до себе в гості. Коли той полковник вийшов із Січі, кошовий Кальнишевський вийшов з усією старшиною на майдан, де стояли натовпи козаків і спітав: "А що, панове товариство, будемо тепер робити? Ось кличе нас москаль у гості, чи йти, чи не йти? Це так, що як підеш, то може й назад не вернешся! Чи віддамо Січ москалеві, чи не віддамо?" Більша частина січовиків, особливо молодші козаки, хотіли оборонити, але старші, розуміючи безнадійність такої оборони, умовляли їх піддатись добровільно. Нисилу вгамували завзятців, і старшина пішла із хлібом-сіллю до Текелія, бо сподівалися, що покірливістю запобіжать ласку від уряду. Текелій приняв їх ласкати але там же в його наметі Кальнишевського, Павла Головатого та Глобу було заарештовано, закуто у кайдани і того ж дня відправлено до Петербургу. Курінні ж отамани, повернувшись на Січ, повідомили по куренях, що по наказу цариці Запорізьке Військо скасовано і що завтра все військо має передати зброю москалям.

Між козаками знову почалося замішання: по Січі пішла чутка, що як тільки відберуть у козаків зброю, то почнуть, "голити" їх у москалі. Багато козаків, що раніше згідні були піддатись добровільно, тепер рішили не віддавати зброї, а приєднатись до тих, що лагодились "на Дунай". Як тільки смеркло, всі "Дунайці" почали перевозитись за річку Підпільну і об-

ралі собі там кошового отамана Ляха, а після того всю ніч перевозили з Січі у плавні різні припаси й харчі.

Та меншість запоріжців, що лишилася на Січі, ставилась до "Дунайців" сприятливо і дозволила їм не тільки Набрати припасів, а навіть віддала втікачам Престольний образ св.

Побачивши, що начальники винесли з церкви шухлядку, донські козаки зрозуміли те так, що й ім можна поєхати руки біля церкви, і вскочивши до неї, позривали з образів понавішувані на них золоті хрести, золоті та срібні медалі, позривали з образів срібні ризи, одірвали срібну царську

Мапа «Вольностей Запорізьких Козаків»
(3 праці О. Терлецького «Запорізька Січ», Львів 1935)

крові з Січової церкви, без якого, на думку козаків, не могла існувати на Дунаї сама Січ.

5 червня ті запоріжці, що не пішли на Дунай, склали зброю і їх було приведено до присяги.

Тим часом у Січ увійшло кілька московських полковників з військом. Погодивши на кілька куп, вони винесли з паланок військові клейноди, переписали їх вивезли з Січі військову канцелярію, вивезли з пушкарні всю зброю, списали їх вивезли з скарбниці гроші, сукна та різні військові припаси, а врешті увійшли у церкву і піднявши св. Престол, дістали з-під нього шухляду з найважливішими військовими документами і віднесли до Текелія.

браму і побивши та порубавши її на шматочки, порозтягали по кишенях.

В українські народній пісні так оспівано руйнування Січі:

Ой з-за гори з-за Лиману вітер повіває

Кругом Січі Запорізької москаль облягає.

Облягає москаль Січу, лагерами стали

Вониж свого генерала три дні дождали.

Шатнулися по куренях запасу шукати,

А московська вся старшина церкви оббирати.

Та беруть срібло, беруть, золото ще й воскові свічі,

Зостається пан Кошовий з писа-

рями в Січі.
 Ой устань, Харку, устань батьку,
 просить же нас люди,
 Як станемо на границі по-преж-
 ному буде.
 Ой вийдемо на границю та впро-
 сим царицю,
 Щоб oddala степи вільні по пре-
 жню границю,
 Не на те ж я, вражі сини, моска-
 ля зібрала,
 Щоб степ добрий, край веселий
 назад завертала.
 Ой устань, Харку, устань батьку,
 що ж ми наростили
 Що степ добрий, край веселий
 та й занапостили.
 Тече річка невеличка з-під білої
 кручи,
 Заплакали запоріжці від цариці
 йдучи!
 Встає хмара з-за лиману, а друга
 гая з поля,
 Заплакала Україна, така її доля.
 Скоро від Запорізької Січі залиши-
 лися тільки оголені та перекопані
 окопи, а 3 серпня 1775 р. цариця Ка-
 терина II окрем'ям маніфестом оголоси-
 сила по всій Російській імперії, що
 Заповізька Січ дощенту вже зруйно-
 вана і саме ім'я запорізьких козаків
 надалі не повинно вживатись та зга-
 дуватись.

В маніфесті між іншим записано
 такі "провини" запоріжців:

"Ми захотіли... оголосити всім ві-
 рнопідданим цілої нашої імперії, що
 Запорізька Січ остаточно зруйнована
 з викоріненням на майбутнє й самої
 назви запорізьких козаків, за образу
 нашої імператорської величності, за
 зухвалі вчинки цих козаків і за не-
 слухняність до наших височайших по-
 велінь".

Запорізькі землі були поділені між
 Новоросійською і Озівською губернія-

ми. Незабаром петербурзькі вельможі та сенатори почали випрошувати їх у цариці. Найбільше, а саме 200,000 десятин, захопив генерал-прокурор князь Вяземський. Трохи менше біля 150-000 десятин, дісталось Потьомкіну. Околиці сучасного Дніпропетровська з лісами і островами були подаровані князеві Прозоровському. До 1784 р. було роздано 4,470,302 десятин запорізької землі.

Доля Кальнишевського, Глоби й Павла Головатого була дуже сумна. Кошового П. Кальнишевського було заслано у Соловецький монастир і замуровано у вежі без вікон і дверей, тільки маленька щілина була, куди йому подавали їсти. Там він, не бачучи світа Божого, промучився 12 років і тоді тільки перевели його у другу вежу і дозволили деколи, під караулом, ходити до церкви, але розмовляти з ним не можна було: аж уже за царя Олександра I у 1801 р., його звільнено. Але він тоді, вже сліпий і недужий, не схотів кидати монастиря і проживши там після звільнення ще дра роки, помер 31 жовтня 1803 р., на 112 році свого життя. Військового писаря Івана Глобу заслано на Сибір, і там він помер коло 1790 р. у Білозерському монастирі. Військового суддю Павла Головатого заслано у Тобольський монастир і не дозволено йому виходити навіть до церкви.

Полковників: Чорного, Кулика, Пелеху і Порохню, курінного отамана Головка і багато іншої стрішни засаджено по різних кріпостях та казематах, де вони й закінчили своє життя.

Минули два століття, та героїчні діла запоріжців живуть в піснях і думах, у пам'яті народній. Невмируща і слава козацтва, бо це слава самого українського народу.

В. Бровченко

НІЧ НА ХОРТИЦІ

Мережу срібну сипле Дніпрельстан
В приборкане Славутине кипіння,
Опівночі клубочеться туман,
На Хортиці встають мої видіння.
За частоколом збились курені.
Десь у степу тривожно чайка плаче,
Спить вольниця. Лиш писар при
вогні
Карбує круговерті днів козацьких.
Щоб вийти на світанні в дальню путь,

Старий кобзар лаштується до Лаври,
А на майдані раз у раз гудуть,
Крізь сон гудуть натомлні літаври.
Пожежами і боем степ пропах,
Об Хортицю вогню вкрасали зорі.
Спить вольниця. Та на крутых валах
Стоять оружні козаки в дорозі,
Опівночі клубочеться туман,
Легенда бродить коло мене тінню.
Мережу срібну сипле Дніпрельстан
В приборкане Славутине кипіння.

Мирослав Котис

ЗНИЩЕНІ СВЯТИНІ НА ЛЕМКІВЩИНІ

Після Другої світової війни західні українські землі, а зокрема Лемківщина, що опинилася під окупацією сучасної Польщі, впали жертвою великої руйни. Жорстока доля стрінула теж наші релігійно-національні пам'ятки, а саме стародавні церкви. Багато з них відзначалось чудовою мистецькою архітектурою, деякі перебули навіть давнє татарське лихоліття, а пізніше різні ворожі наїзди й війни на те тільки, щоб врешті дочекатися своєого трагічного кінця, отої бездушної заглади з польських рук. На сьогодні ці стародавні пам'ятки пропали безповоротно. Залишились хіба подекуди тільки їхні знімки в приватних збірках чи музеях, або що рідше-орігінальні малюнки наших мистців-малярів. Пограбовано церковне устаткування: ризи, чаши, ікони. Ікони часом порозпродувано заграничним гандлярам та забрано до чужих музеїв, мовляв — це "польські культурні надбання".

Ще до війни, за моїх студентських часів, як уродженець Лемківщини, відвідував я околиці Сянічини та подивляв красу лемківських церков, які сьогодні в більшості вже не існують. Тут подаю дві знімки-репродукції з моїх олійних праць - церкви в Явірни-

ку і з Волі Цеклинської біля м. Яслі в західній Лемківщині.

Церква в Явірнику св. Вмч Дмитрія збудована 1843 р. положена була серед прекрасної гірської природи. Нутро її чудово розмалював парох о. Роман Ісайчик, надзвичайно талановитий мистець самоук. Його малярські праці були знані по цілій Галичині. Церкву в Явірнику розібрали місцеві поляки на будівельний матеріал в 1956 р. Сьогодні вона не існує.

Церква св. Вмч Дмитрія у Волі Цеклинській збудована в 1776 р., відновлено в 1903 р. Як подають історичні джерела, місцеве лемківське населення під проводом дяка Пеляка брало участь в 1846 році у повстанні проти поляків-мазурів. Ця церква мала славу як одна з найкращих в повіті. Це була перлина лемківської церковної архітектури. Вона була предметом зацікавлення любителів і знавців малярського мистецтва в тому і чужинців що приїздили і змальовували нашу церкву.

Типові лемківські церкви мають орігінальний, своєрідній архітектурний стиль з характеристичною дзвіницею, що є найвищою передньою частиною церкви. На банях здіймаються ручно ковані сільськими майстрами-

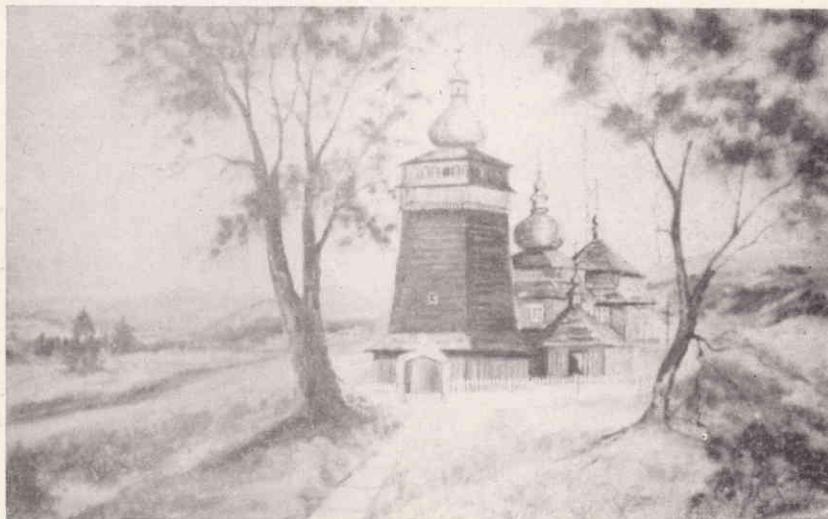
ковалями хресті, що подібно, як і в інших галицьких церквах, мають у своїй підставі півмісяць, яко символічний знак перемоги християнського світу над магометанською вірою. Це ж було також пригадкою старої козацької традиції, що її приклади надибу-

ємо і на всіх просторах української етнографічної території.

Цеї чудової старовинної церкви-пам'ятки не пощадили поляки, а по дикунськи знишили в перших повоєнних роках.

Церква в Явірнику
Репродукція олійного образу м-ра Мирослава Котиса

Церква у Волі Цеклинській
Репродукція олійного образу м-ра Мирослава Котиса

† Святослав Шраменко
Лейтенант Фльоти

НА СИНЬОМУ ЧОРНОМУ МОРІ В р.р. 1917-19.
(Уривок зі спомин)

В Севастополі вже в 1917 році існувала Українська Чорноморська Громада, на чолі якої стояла "Українська Чорноморська Рада в Севастополі". Ця громада зорганізувалася відразу після вибуху революції в Росії. Початок цієї організації існував вже раніше, від якого 1904-5 р. в постаті українського гуртка «Кобзар», головним організатором якого і найбільш діяльним головним членом був директор жіночої гімназії Вячеслав Лашенко. Цей гурток «Кобзар» і був ініціативною групою для скликання загальних зборів Української Чорноморської Громади в Севастополі. На цих зборах обрано Раду, головою якої став В. Лашенко, а серед дійсних членів Ради були тоді і наші українські діячі-моряки, як підполковник Володимир Савченко-Більський, підполк. Богомолець, капітан Микола Ніклієвич, сотник санітарного відомства Гікс і інші.

З кінцем квітня 1917 року майже на всіх кораблях Чорноморської Фльоти в Севастополі вже існували Українські Ради, з яких найбільш діяльними були Ради лінійного корабля «Юана Золотоустого» крейсера «Пам'ять Меркурія» (в майбутньому крейсера Гетьмана Івана Мазепи), «Рада Укр. військової громади Севастопольської Школи авіації» і інші.

На Перший Український Військовий З'їзд у Київ 4 травня 1917 року делегатські збори усіх кораблів Чорноморської Фльоти, як і частин фортеці і повітровофльоти вибрали і вислали двох делегатів.

Тут треба конче підкresлити, що розумний державник командуючий Чорноморською фльотою віце адмірал Олександер Колчак відразу прихильно поставився до українського руху на фльоті. (Між іншим пізніше вже в

Сибірі, як він був Верховним Управителем, у нього були окремі українські частини!)

Надзвичайно гарно і величаво виглядали в Севастополі українські маніфестації організовані Чорноморською Радою, з ріжними транспарентами, з національними написами, з участю жінок в національних одягах, під синьожовтими прапорами, які так притягували очі.

Одна з таких маніфестацій була уряджена з приводу прибуття до Севастополя лінійного корабля «Волі» з Миколаєва, де докінчувалась його будова, а члени Укр. Чорноморської Ради вітали на човнах «Волю», яка входила на Севастопольський рейд під великим парадним андрієвським прапором на гафелі, а на одній з башт 12 дюймових гармат був закріплений жовто-блакитний прапор.

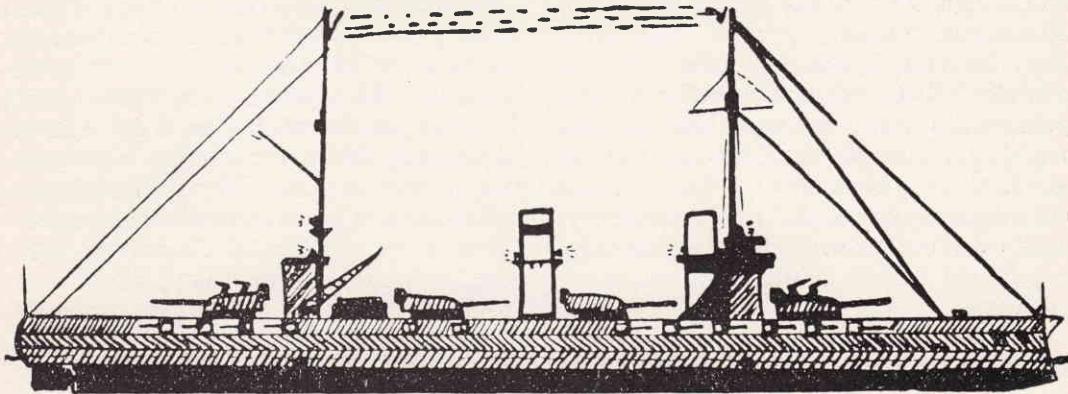
На «Волі» дійсно (ще з Миколаєва) існувала добра Укр. Корабельна Рада, головою якої був корабельний панотець і помічалась вже значна ріжниця в поведінці морців українців і росіян на кораблі. Оскільки перші захоплені здоровим національним рухом, свідомо намагалися підтримувати дисципліну, остильки другі вже під впливом соціалістичної агітації, старалися заразити всіх цим і мало турбувалися за дисципліною, крім так званої "революційної дисципліни". Ця ріжниця особливо виявилася потім майже всюди під час експресів проти старшин, там де Укр. Ради були міцні і добре організовані, там не обезброявали своїх старшин, а ще пізніше, то навіть рятували їх життя.

В той час Центральна Рада занята своїми теоретичними ухвалами та міркуваннями не хотіла зрозуміти необхідності підтримати твердою рукою

той суто-національний напрямок, який від початку був на флоті. Справа флоти взагалі мало-що її обходила. І коли нарешті 22 грудня 1917 року нашим воєнно-морським національним чинникам вдалось вплинути на зорга-

му почину вислала на захист Києва цілий "Чорноморський Курінь", який Центральна Рада дуже урочисто зустріла, однак потім після його збольшевичення розпустила.

На чолі Укр. Морського Міністерс-

**Український лінійний корабель - дреднавт «ВОЛЯ» 23.000 тон. 21,6 вуз.
12 — 12 дм., 20 — 130 мм., 4 — 75 мм. протилітакових гармат, 4 кулемети, 4 підводних мінних апарати. Випал на 1 борт 4.100 кг. Екіпаж
42 старшин і 1200 морців**

нізування Українського Генерального Морського Секретарства (пізніше Морського Міністерства) у Києві, яке б керувало всіма справами флоти зверху, то тоді вже большевицька пропаганда зробила великі кроки наперед у Чорноморській Флоті, навіть і серед наших українців-морців, особливо малоросів.

В той-же час українці на флоті все-ж таки зорганізувалися вже до такої ступені, що майже половина флоти підносила синьо—жовтий прапор **сама без усяких вказівок згори**. Між іншим перше офіціяльне привітання з приводу піднесення українського прапору було наказом по Морському Відомству за ч. 5 від 24 грудня 1917 р. надіслано лінійному кораблеві «Волі».

Далі ж загальні обставини потекли так, що большевицькі банди повели війну на Україні і розпочали наступ на Київ. Тоді Укр. Чорном. Рада по власно-

тва поставила Центральна Рада, хоч і добре відомого українського громадського діяча Дмитра Антоновича, але він нічого спільногого з морем не мав і в воєнно-морських справах абсолютно нічого не розумів і сам того призначення не хотів, лише мусів приняти. ("Революційна дисципліна"! Примітка складача.)

Так само і первісна організація Укр. Морського Міністерства носила такий самий партійний а не фаховий характер, як і всі організації Центральної Ради. Так і було в Морському Міністерстві, де до таких відомих наших воєнно-морських діячів як старший лейтенант флоти М.Білинський (майбутній морський міністер у 1918-19 р.) генерал-хорунжий по Адміралтейству В. Савченко-Більський, генерал-Хорунжий Воєнно-Морського Судового відомства В. Богомолець, і інші, приставили політичного комісаря-добродія Л. Організація самого Міністерства

була переплутана, а перші накази по Мор. Відомству визначалися своєю безграмотністю з воєнно-морського боку.

З часом наші енергійні моряки набирають потрохи сили і вже 14 січня 1918 р. проводять через Центральну Раду перший "Закон про Українську Державну Фльоту", про переняття Українською Державою всієї Чорноморської Фльоти, як воєнної, так і торгової. Ale і тут не обійшлося без того, щоб не впустили в той такий поважний з державного боку закон ще свою точку "Б. 2." про комплектування фльоти контрактово на підставі народної міліції і інші подібні недоречності.

Коли ж нашим в.-морським чинникам вдалося нарешті взяти гору, то не тільки та точка "Б" була уневажнена,

але ще скасовані і розпущені були всякі комітети на фльоті «Центрофлот», знесено "виборче начало командиного складу і т. д. Тоді лише організаційне життя Морського Міністерства було скермоване в більш-меньш нормальну колію.

Тим самим законом про Укр. Держ. Фльоту з 14 січня 1918 р., оголошеним наказом по Морському Відомству 13 березня 1918 р. за ч. 8 наказано всій Чорноморській Фльоті, як Українській Державній Фльоті піднести Український прапор, що ціла Українська Фльота виконала, в день проголошення вже Гетьманату на Україні 29 квітня 1918 року о годині 16 по гаслу, піднятому командуючим на лінійному кораблі «Георгій Побідоносець».

(«Літопис Червоної Калини» 1935)

ПРО ДЕНЬ ПІДНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРУ В ЧОРНОМОРСЬКІЙ ВОЄННО-МОРСЬКІЙ ФЛЬОТИ

Як довідуємося зі спогадів лейтенанта С. Шрамченка, поміщених в цьому числі "У.К." закон про піднесення українського прапору на кораблях Чорноморської Воєнно-Морської Фльоти, було видано Українською Центральною Радою 14 січня 1918 року, коли Морським Міністром був старший лейтенант фльоти М. Білинський, а відповідний наказ по Морському Відомству видано аж 13 користану в чч. 5(13) і 6(14) «УК» 1970 р. історичного наказу сталося аж 29 квітня 1918 року?...

З другої першоджерельної статті того ж вельми авторитетного автора лейтенанта С. Шрамченка "Українська Державна Фльота", яку ми знайшли в манускрипті в архіві Українського Національного музею в Чікаго, (користану в чч 5(13) і 6(14) "УК" 1970 р.) довідуємось, що в ті історичні часи в Чорноморській фльоті були на вищих командних становищах віце-адмірал О. Козлак та контр-адміністратор М. Остроградський-Апостол. Тому можна д'єпустити, що вони, як близжі до Чорноморської Фльоти морські діячі а при тому значно старші в рангах ставились до певної

міри стримано до виконання наказів молодшого від них по стажу служби, хоч і міністра по своєму станнвищу лейтенанта М. Білинського.

Цю замітку висловлюємо зокрема по адресі тогочасного Командира Української Чорноморської Фльоти контр-адмірала М. Остроградського-Апостола.

За пізніших подій, що відбулися після програної боротьби Дієвої Армії УНР з Москвою, цей адміністратор, виїхавши на еміграцію, опинився аж в Парагваї, де й замешкав в столиці цієї держави в Асунціоні. Туди ж закинула доля і автора цієї замітки і я також кілька років перебував там і зустрічався з адміралом. Адмірал Остроградський ухилявся від зустрічів і від перебування серед емігрантського суспільства. Зокрема уникав він зустрічатися з москалями "білогвардійцями", що занимали різні впливові посади в парагвайських міністерствах. Те московське суспільство також не виявляло симпатії до нашого адмірала і дало йому опінію, знева-

жливо його називаючи гетьманським командром Чорноморської флоти".

В Асунсьоні і помер св. п. адмірал Остроградський-Апостол. Поховано його на місцевому православному цвинтарі. . .

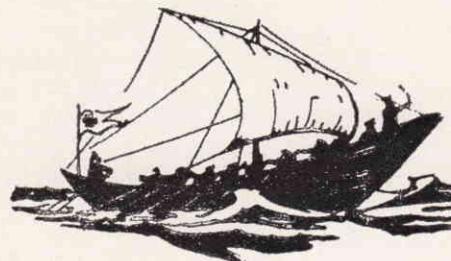
Але піввернемось до теми дня 29 квітня 1918 року. Треба зрозуміти, що згадані вище адмірали, коли прийшла з Києва телеграма (не наказ) про гетьманський переворот і вони дізналися, що на чолі Держави став генерал Скоропадський, тобто їхній колега та ще й приятель віце-адмірала О. Колчака, то воїни вирішили тоді піти на зустріч українській владі і адміністратор Остроградський дав наказ, про який С. Шрамченко у згаданій статті, що

зберігається в архіві УНМузею в Чікаго, пише:

...” Точно о год. 16 на адміральське гасло і гарматний стріл з лінійного корабля "Юрій Побідоносець" почувась команда на всіх кораблях: "На прапор і гюйс струнко ! Український прапор піднести !" . .

Такому поясненню фактів, як нам відомо, не заперечував у розмовах і капітан-лейтенант С. Шрамченко і сам в такому дусі вияснював дату тієї історичної події. Але через своє службове становище за часів директорії УНР він не міг точніше описати в своїй вищезгаданій статті, яку певно готовував для опубліковання.

Антін Кущинський

Інж. Евген Курилюк

«НА ТОБІ ПЕСИКУ КОВБАСКИ»

Як ми вернулися з України, то наша «Запорізька Січ» була в рр. 1920-22 в домівці Студентської Громади, там з греко-українською церквою в Коломиї. Там сходилися всі нитки товарицького життя української молоді, хто не зложив свою буйну голову на полі слави, та кого не звалив сипняк, або лиха доля в польських тaborах.

Як не стало Української Армії перебрало боротьбу за волю України славне УВО, в котрому були зорганізовані в нас всі члени Української Студентської Громади в Коломиї та околиці.

Система була в той час п'яткова. В моїй п'ятці були: проф. Остап Світлик, два брати Білоскурські та Лоньо Брилинський. Хто був у їхніх п'ятках, мені відомо не було, бо ціла Організація була дуже законспірована, аби примусити ворога на случай відкриття одного побратима, лише дуже по-

волі добиратися до поодиноких членів. Мою п'ятку мав я таки в майому селі, а членами були: Юрко Гончарук, Ботюків Василь, Ілько Дірило, четвертий був Михайлло «з гори» — Григорчук.

Моїм спеціальним завданням було переховування та вдержання стану запальників, котрими ми запалювали скирти та після потреби все, що було запальне у ворога.

Запальники були завдовшки у великовідно ковбасу, були загорнені в помаранчевий, масний папір, та в півтора долоні завдовжки, а на одному кінці був льонт.

Я мав все більший засіб оціх «ковбасок» а при переховуванню «помагав» мені мій пес, вовчук Сірко. Він ходив на прив'язі, та мав велику буду із дерев'яним острішком, отвореним із переду. В тім острішку буди,

кругом стріхи в два ряди були сховані оці ковбаски, притрушені злегка соломою, лишаючи середину вільну, так що нікому і на гадку не прийшло, що там щось є.

Сірко був козацький собака, котрий в чужого не дуже допрошуався приязні, але зразу показував білі зуби йди ти, мовляв, таки зараз ід нечистому, а то розіслюсь та спробою, чи в тебе тверді костомахи.

Одного разу дістав я в Січі приказ перевезти тузин запальників до Станиславова та передати їх професорові Никифорякові в станиславівській гімназії.

Треба було їхати з Коломиї до Станиславова (тепер Івано-Франківськ) поїздом а ціла морока була в тім, куди сховати оцей пакет із «ковбасками», бо на двірцах та в поїздах була дуже строга контроля клунків. Я собі думав, от коби в мене прилична маленька валізочка, або-що, куди було б можливо отої пакетик сховати, але нічого такого в мене не було. Попрошався я із моїм Сірком, та побрів на двірець. Хоч трошки може і скреблэ по спині, не так задля того, що могли б зловити, а задля того, щоби довелось не виконати приказу Товариства, а дисципліна була дуже велика. До возу дістався я щасливо, але нігде не знайшов місця, де би безпечно було зложити мій пакетик. Але козак не без долі, ото як не мож рубнути шаблюкою, треба зйти витівкою. В мене була шапка - кашкет із доволі широким дном (в мене доволі здоровий «макитра») ото я втиснув туди мій пакетик та повісив шапку на кілок, на стіні проти мене. Недалеко від мене сидів якийсь добродій, що мав на колінах саме таку валізочку, як я собі бажав. Рушили ми в дорогу і зараз же зачав ходити польський службовий із крісом, контролюючи доволі точно кожного в передлі. Першого контролював він того добродія із валізочкою. «Покажи, пан, що пан маєш в торбі!» В мене крім козацької душі не

було нічого, а Свята Покрова мабуть затемнила зір жандарма, бо моєї шапки він не завважив. За хвилю були ми вже на Станиславівському двірци, де була теж контроля при виході до міста.

Йшли ми одинцем, а по другій стороні бар'ери стояв польський сержант, шапка на нім рогатівка, штурмовий ремінець під бороду, вужики на комірі блистять, на крісі багнет, цап'ячі ніжки в скіряних штильпах сторож їхньої публичної безпеки, хоч куди! Серце мені трохи затъхкало, ану ж запитає, що в пакуночку. Але подумав я собі: запорізька сила, та поставив пакуночок на дошку, прямо йому під ніс, мовляв: «На тобі песи-ку ковбаски». Вкусить чи не вкусить?

Не відчував наш «Сярчистий», як близько він був нагороди а може піднесення в степені за те, що зловив небезпечного «гайдамаку» на горячім. Я предложив, ніби преспокійно мій «особистий довід» а він сказав: «Дальший!» Застирибали мені веселі зайчики в очах, як я переступав поріг двірца, і сонічко якосъ веселіше засвітило і небо було знова синє-синє.

Відпитав я станиславівську гімназію, професор Никифоряк мав саме дижур на павзі. Подивився я кругом, чи нема чого підозрілого, затримав його, та в розмові передав йому кличку. Це не було одно слово, але ціле речене. Він мені кличкою відповів, ото я зразу йому об'явивсь, що я кур'єр УВО із Коломиї та привожу запальники.

Вертаючись на двірець я трохи заглядав до вітрин у склепах, де були зеркала, чи мене хтось не криє, пішов через парк, там приліг на лавочку ніби щоб трохи припочити а в дійсності подивитись вперед а до зеркальця назад, чи мене хто не слідкує. Виходило, що воздух чистий, ото я подався на двірець а потім поїхав домів.

Примітка: Особи згадані в цьому правдивому оповіданні вже всі відійшли у вічність.

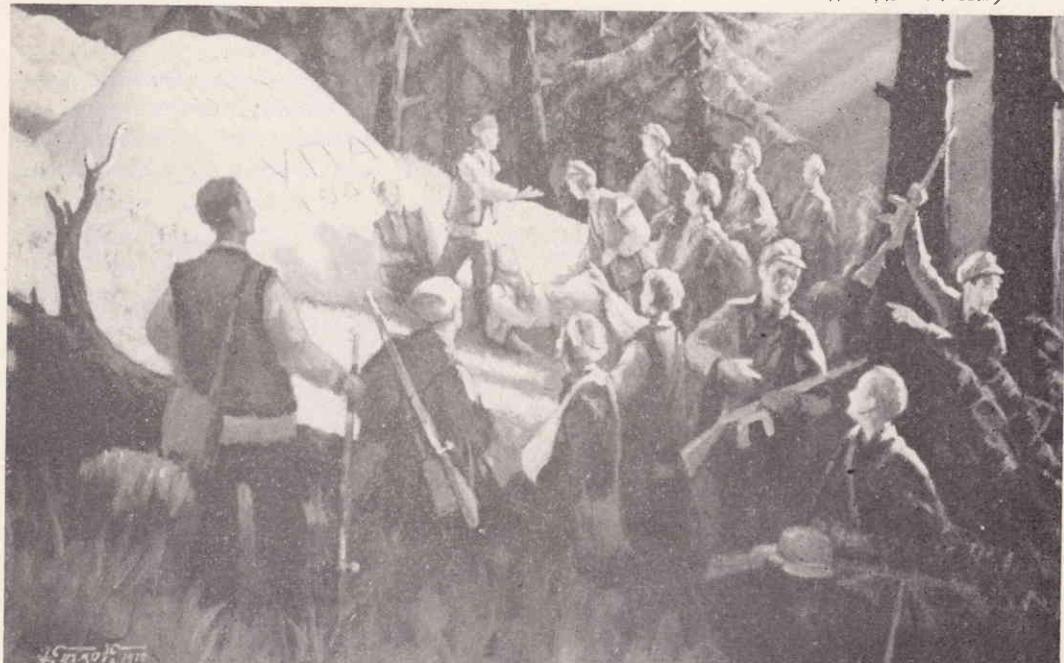
Іван Кучмак

«СТРІЧА ДВОХ ЕПОХ УСС-УПА» В КАРПАТАХ, НА ГОРІ МАКІВЦІ

(Подаємо пояснення автора легенди мистецько-художника старшини УСС-ів Івана Кучмака до

поміщеної тут репродукції одної з шести його картин на цю тему.

Редакція «У. К.»)

Дія відбувається на горі Маківці в час геройського чину УПА, під кінець 2. світ. війни.

На білому камені, вириті два написи: «ЗА УКРАЇНУ УСС — 1914» і «УПА — 1942». Перед каменем, гурт людей... старий гуцул (бувш. УСС) зі своїми дітьми Васильком і Марусею... та відділ УПА, який йдучи через Маківку, звернув в сторону таємничого «дзенькоту» і опинився перед біл. каменем, де застав старого гуцула і дітей.

По виясненню ситуації, сердечно привіталися та присели відпочати, та вислухати спомини старого УССа про славний бій і побіду УСС, на тій-же горі Маківці з навалою полків московського царя, тому чверть століття назад, де і він у бою на багнети, стратив ліву руку.

Як інвалід, вернув до села, ось тут в долині, яка тягнеться у стіп Маківки, оженивсь, завів родину.. та, часто хо-

див на Маківку оглядав місця боїв, могили своїх товаришів, присідав до білого каменя та снував давні минулі спомини... і рішив на спомин поколінню, на тім-же камені видовбати дату про геройські бої УСС та світлу побіду над царськими полками, в заплату, за нашу Полтавську трагедію. При допомозі старшого сина Івана видовбали: «За Україну». УСС — 1914».

Другий напис,.. «УПА — 1942», яку ось докінчує довбати Василько, присвятив на вічну пам'ять борцям - героям Славного УПА, в рядах яких, його Іван віддав своє молоде життя за Україну... а ясні проміння літнього сонічка ярко відбивалися від білого каменя, освічувачи старого УСС і молодих повстанців, бо їх лучила та сама Ідея, «За волю України»... а верхівя карпатських лісів, весело-гордо шуміло про «Легендарну стрічу двох Епох УСС-УПА на горі Маківці».

Т. Б-ко

ДОЛЯ ОДНІЄЇ КОЗАЦЬКОЇ ПІСНІ

Чи знаєте ви, що українську пісню "Іхав козак за Дунай" у 19 столітті співали німецькою мовою, що мелодію її обробив Бетховен? І по цій пісні мало хто знає, як вона перейшла рубежі інших країн і звідки узnav її великий композитор.

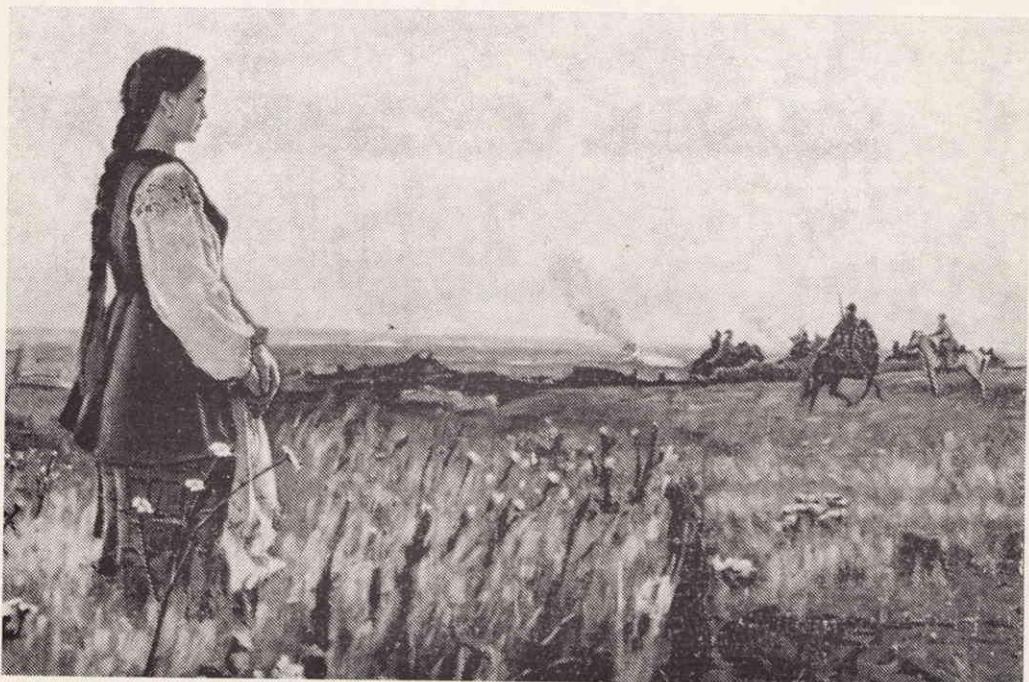
Автора цього твору харківського

її похід по світу просто дивовижний.

Слова її ноти пісні вперше опублікував в Петербурзі в 1796 році гітарист І. Генглез.

Вона стала однією з наймодніших не лише на Україні, а й в Росії.

Вже у 1808 році пісня набуває популярності майже в усіх народів Захід-

Репродукція з картини М. Кривенка «Іхав козак за Дунай»

козака Семена Климовського ще й досі називають "легендарним", хоча він цілком історична особа, один із найкращих українських поетів початку 18 століття. І саме його обрав Шаховський героєм своєї п'еси "Козак-стихотворець".

Якщо ім'я Семена Климовського забулося, то інша доля судилася його пісні. В історії європейської пісенної культури немає жодного твору, який можна було б поставити поруч із цією піснею козака-віршувальника.

ної Європи. Нею цікавляться пайкрайні композитори світу.

Як же це сталося?

У 1808 р. німецький поет-романтик Х. А. Тідге зі своїм приятелем французом, швейцарським економістом та істориком Сімонді почув у Баден-Бадені цю пісню від слуги якогось пана з України. Тідге і Сімонді були зачаровані піснею і зробили переклад твору - кожен своєю мовою. По-німецьки її було названо "Козак і його дівчина" (надруковано у 1809

році). Пісню підхопили солдати разом із патріотичними піснями Г. Кернера коли йшла війна з армією Наполеона. Перероблена для хорового виконання, вона була майже обов'язковою для всіх концертів у Німеччині на початку XIX століття. Фортепіанні варіації на мелодію "Їхав козак за Дунай" написав видатний німецький композитор Карл-Марія Вебер.

У 40-х роках XIX століття вона стає майже народною німецькою піснею і її заносять до збірки "Музичні скарби німців". Ця збірка перевидавалася багато разів і стала називатися енциклопедією німецької пісні. Скрізь до пісні подавалися примітки, що мелодія її виникла на землях України.

З нашої країни вона потрапляє до Австрії й Чехії.

В англійській редакції пісня "Їхав козак за Дунай" друкується в Лондоні у 1816 році.

В 1817 році пісню перекладає польський поет Бродзінський.

У 1895 році твір "Їхав козак за Дунай" вперше був опублікований італійською мовою.

Характерно, що в Угорщині мелодія пісні прищепилася майже без змін, а слова до неї пристосовані зовсім інші. А потім заспівали цю мелодію болгари.

Так козацька пісня залетіла в інші країни і здобула там прихильність і визнання. ("Нові Обрії")

КОЗАЦЬКИЙ ЧУРА.

Запорожці, як підмовлять було до себе на Січ якого хлопця з Гетьманщини, то перше пробують, чи годиться бути запорожцем. Ото звелять юму варити кашу:

— Гляди ж, вари так, щоб і не сира була, щоб і не перекипіла. А ми підем косити. То ти, як уже буде готова, вийди на такий то курган тай зови нас: а ми почуємо тай прийдем.

От, поберуть коси тай підуть ніби то косить. А де їм хочеться косить! Заберуться в комиш та ѹ лежать.

Та оце хлопець, зваривши кашу, вийде на могилу і почне гукати. А вони ѹ чують та не озываються. То він гукає-гукає та давай плакати:

— От занесла мене нечиста сила між цих запорожців. Краще було б дома сидіти при батькові та при матері. А то ще перекипить каша, то прийдуть та битимуть. Ой бідна ж, моя головонько! Чого мене понесло між цих запорожців?

— То вони, лежачи в траві, вислушають усе та ѹ кажуть:

— Ні, це не наш!

А далі вернуться до куреня ѹ да-

дуть тому хлопцеві коня і грошей на дорогу та ѹ кажуть:

— Ідь собі, небоже! Нам таких не треба.

А як же котрий удастся второпій і догадливий, то, вийшовши на могилу, кликне разів зо два:

— Гей, панове молодці! Ідіть ка-шу їсти!

Та як не озываються, то він:

— Коли мовчите, то буду ѹ сам їсти! — кликне та ще перед відходом ударить на могилі гопака: "Ой, тут мені погуляти на просторі!"

Та, затягнувши на весь степ козацьку пісню, піде собі до куреня і давай уминати кашу.

То запорожці, лежачи в траві, ѹ кажуть:

— Оце наш!

Та, побравши коси, ідуть до куреня. А він:

— Де вас у біса носило, панове! Гукав-гукав, аж охрип: та щоб каша не перекипіла, то я почав сам їсти.

То запорожці споглянуть один на одного та ѹ приймають у товариство.

ДЛЯ КОЗАЦЬКОГО ЮНАЦТВА

Степан Сорока

ЯК АНГЛІЙСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ.. НАВЧИВ УКРАЇНЦЯ РІДНОЇ МОВИ

Дмитро Павлюк уродженець канадського «весту» син українського фермера. Його батьки розмовляли українською мовою, бо англійської добре не знали. Проте, не вчили Дмитра рідної мови, бо вважали, що "в Канаді вона не потрібна", — як сам Дмитро пізніше мені розповідав.

З Дмитром Павлюком ми познайомилися в ніклевих шахтах в Судбуві, де Дмитро залишивши "вести" й батьків, опинився шукаючи кращого заробітку.

Та зупинімся над тим, хто й де переконав Дмитра, що знання рідної мови конечне.

Настала друга світова війна. Дмитра вона теж ухопила в свої лабети, бо тоді майже всі канадські українці добровільно пішли боронити "свободу й демократію". Дмитро опинився в Європі. Пройшов жахливі фронти і дочекався капітуляції Німеччини. Як і всі інші вояки, він чекав на поворот до Канади. І саме тоді їхній частині наказано бути на поготові, бо прибуде хтось із штабу в дуже важливій справі. Вояки розгубились: невже знову війна. Бо в той час ходили чутки, що Америка почне війну з СССР.

На візначену годину всіх вояків вишикували на площі зустрічати генерала. Привітавшись з вояками, генерал звернувся до них: "Хто тут українець — виступить наперед!"

Хоч у цій частині було більше як половина українців, ніхто не виступав наперед, бо всіх заскочив загадковий наказ. Чому саме українців? Невже ж їх теж будуть вивозити "на родінну" як тих, хто з України? Адже ж вони роджені в Канаді. Поки вони розгублено міркували, генерал повторив наказ, щоб українці таки ви-

ступили. Не було ради. Критись далі не можна було, бож в архівах відомо, хто якої національності. Тоді один по одному хлопці почали виступати з рядів наперед.

Тоді генерал запитав їх: "Хто з вас уміє по українському читати, писати й говорити? Панувала напружена тиша. Генерал (удруге) запитав. Мовчанка. Тоді він став підходити до кожного зокрема і тикаючи паличкою в груди, питався: "умієш по-українському читати, писати й говорити?"

І майже кожен з них відповів: "лілібіт", бо дехто з них знати лише говорити, інші дещо писати, але ніхто не знати так, як вимагав генерал.

І генерал розлютився. Відступивши дещо назад, він гримнув: «Які ви українці, коли не знаєте рідної мови? Ось мені потрібна людина, яка добре знати б українську мову, то деж я її можу знайти, як не між вами? Не піду ж до китайців?»

Раптом із задніх рядів пролунало:

— Я розумію по-українському.

— Виступи наперед! — скомандував генерал.

— Чого ж ти там досі стояв, коли ти українець?

— Я не українець, — відповів вояк, — я жид.

— Що? — здивувався генерал — Ти жид і знаєш українську мову? Де ж ти її навчився?

— Мене моя мати навчила, — відповів вояк.

— О, то твоя мати українка? - додався генерал.

— Ні, — відповів вояк, — вона жидівка.

— А де ж вона могла навчитись?

— Вона родилася в Україні, тому її знає українську мову, а в Канаді і мене навчила, — гордо відповів жид.

Тоді генерал звелів йти жидові до канцелярії, а сам сердито grimнув до українців: "Коли вас ваші батьки не навчили рідної мови, то я навчу!" I наказав старшинам, що кожен українець має бути покараний за незнання рідної мови — цілий тиждень чистити все навкруги: машини, бараки, подвір'я тощо. Та додав, що повернеться перевірити, як його наказ виконано.

Минуло небагато часу, як той жид приїхав джіпом із секретаркою відвідати своїх побратимів зброй Хлопці обступили його і питают, де він тепер і що робить.

— Я тепер директором ДП табору, в якому понад 5 тисяч українців' — відповів він гордовито.

***

Повернувшись до Канади, Дмитро дорікав батькам за те, що не вчили його рідної мови і він через те мусів прибирати й чистити за кару, а

жид став начальником над його рідними братами-українцями. Сам же собі Дмитро зарікся, що його дітей не каратимуть за незнання рідної мови і чужі не кпитимуть з них за це.

Коли в Павлюка підрошли діти, він послав їх до української школи вчитися мови і танців.

Коли по кількох роках ми зустрілися, він сказав, "Це мій старший син. Говоріть до нього по нашему, бо він найкращий учень в українській школі і такий же танцюрист. Він і мене вчить історії України, а я йому розказував, як мене генерал учив української мови. З нього вже ніхто не сміятиметься за незнання рідної мови. Вдома є ще менші діти: всі вони добре говорять нашою мовою. Мене життя вчило рідної мови, бо батьки не дбали, зате мої діти вже знають, хто, вони. З ними того не буде, що трапилося з мною..."

(*"Вісник"*)

Ф. Любинецька і О. Кузьмович

ПРАВИЛА ДОБРОЇ ПОВЕДІНКИ

Від Редакції "УК" Як треба поводитися? ... Люди не живуть одинцем. Кожний повинен дбати про те, щоб його зовнішній вигляд і поведінка приєднували йому якнайбільше приятелів. З огляду на те хочемо подати для нашого юнацтва правила доброї поведінки, прийняті серед культурних людей, використовуючи збірку тих правил, що їх написали подані вище автори і видану свогочасу накладом кооперативи "Плей" в Торонті. Ті приписи будемо подавати поступово на сторінках нашого журналу окремими розділами: зовнішній вигляд, поведінка вдома і поза хатою, при столі, на вулиці, в церкві, на забаві і т. д. Віримо що козацька молодь -юнаки й юначки багато скористаються з цих відомостей і тому ми в імені нашого Козацького Юнацтва складаємо найширішу подяку ВШановним авторам згаданої збірки.

ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД

1. Дотримуйся основних правил особистої гігієни.

2. Плекай волося і дбай про свою зачіску. Однаке уникай при тому всякого перебільшення. Найздоровіша і найкраща зачіска молодого хлопця — це коротко підстрижене вгору або на проділ зачесане волося. Довге чудернацько зафризоване або надто претенсійно "зализане" волося робить Тебе смішним і пустим.

3. Плекай обличчя і руки. Знай, що природна краса молодого, здорового й чистого тіла — найкраща. Коли вживаєш одеколону (хлопці) чи парфуми (дівчата) то тільки для забави, але не до щоденних зайнят. Треба бути критичним щодо вживання косметичних засобів. Забагато їх або вжиті невідповідно до пори дня свідчать про поганий смак і роблять смішною в очах довкілля. Довгі, надто старанно виплекані нігті і всяке яскраве додавання "штучної краси" мо-

лодому (дівочому) обличчю створюють враження легкодушиної, пустої істоти, яка хоче зовнішнім близком прикрити порожнечу духа.

4. Дбай про свій одяг — спідній і верхній. Він мусить бути бездоганно чистий, гарно випрасований і достосований до пори дня і до обставин. Пам'ятай, що взуття повинно бути завжди добре вичищене. закаблуки не мають бути стоптані або повикривлювані.

5. До школи, праці, подорожі — одягайся по-спортивному чи півспортивному.

Хлопці: ясний костюм влітку, темніший взимку, жовті або чорні черевики, відповідні кольором до одягу.

Дівчата: спідничка, блузка, спортова сукенка, костюм — все, що залишає свободу рухів і не прилягає надто тісно до тіла. Черевики — на невисоких закаблуках.

6. До церкви обов'язує святковий одяг і завжди чистий, не пом'ятив. Не годиться йти до церкви тільки в спортивні сорочки, без піджака (блюзки). Дівчата не вдягають до церкви сукенок надто декольтованих і таких, що оголюють руки. В Америці є звичай, що дівчата повинні мати капелюхи або інше накриття голови.

7. На похорон одягни по змозі темний, скромний святковий одяг.

8. На концерт, опера, весілля, святкові сходині, домашню забаву — одягай пополудневий одяг.

Хлопці: темний костюм, чорні черевики, чорні або зовсім темні шкарпетки однокольорові або із скромним узором. Краватка однокольорова або з дрібним узором. Біла сорочка з довгими рукавами.

Дівчата: світлу або темну пополудневу сукню, черевики на високих закаблуках, біжутерію відповідну до віку. Дівчата ніколи не вдягають на весілля темної або чорної сукенки. До пополудневого або вечерового одягу дівчині конечні рукавички. Вечеровий одяг носять тільки по сьомій годині вечора. Він обов'язковий на великих прилюдних забавах, балях, вечірніх весіллях тощо. Звичайно потребу вечерового одягу зазначують на запрошеннях.

9. Хлопці не повинні одягати сорочки поверх штанів або скидати піджаки на забаві, весіллі, прийнятті, концерті й подібних святкових імпрезах.

10. У теперішні часи дівчата деколи для вигоди і свободи рухів уживають штанів: довгі — до спорту, подорожі чи на прогулянку: короткі (шорти) — на пляж, пікнік. Сині робочі — тільки до роботи у фабриці, в городі або й іншої роботи дома. Ніколи не годиться приходити в шортах або робочих штанах на сходини або ходити у них по вулиці в місті, сидати до вечері в більшому товаристві. Слід звернати увагу на естетичну довжину й величину кожних штанів чи шортів.

ГОДИТЬСЯ ЗНАТИ

На одну українську національно-патріотичну імпрезу було розіслано запрошення до українських організацій вислати делегатів зі своїми прапорами, бо в програмі імпрези мав відбутися урочистий апель на пошану наших славних військових формacій.

На призначений час прибули делегати з прапорами і їх спершу було запрошено засісти за столи, по американській звичці, до "коктейлу". Делегати радо зайняли місця за столами, а свої прапори (а між ними були й освячені реліквії) поставили купою в кут, де прибіральщик залишив мітлу для замітання залі.

Тим часом "коктейл" продовжився, бо не обійшлося і без алькогольного "гайболу". Делегати придбали веселий настрій і між ними розвинулась весела балачка як на теми української політики так і на інші зовсім не відповідні оповідання й анекdoti що зовсім не підходили до теми урочистості, що мала зараз віdbуватися. А прапори спочивали тим часом в куті з мітлою, аж доки організатори імпрези не закликали шановних представників українських організаціййти на залю виступити з апелем.

Цей прикрай факт оповідав нам віри гідний очевидець.

Щоб у нас не трапилось такого не пошанування посвячених в церкві козацьких прапорів, подаємо тут, крім опису козацького прапору також і правила його збереження, пошанування та репрезентації.

При цій нагоді подаємо список наших Куренів, які вже мають свої Козацькі прапори: ч. 2 ім. Генерала Івана Омелянівича Павленка в Чікаго, Ілліной, ч. 5 ім. Гетьмана Пилипа Орлика в Норт Бурнабі, Бріт. Колумбія, Канада, ч. 7 ім. Полк. Івана Богуна в Перт, Зах. Австралія, ч. 11 ім. Князя Ярослава Мудрого в Торонто, Канада, ч. 15 ім. Гетьмана Петра Коншевича-Сагайдачного в Карлштадті, Н. Дж. ЗСА' ч. 17 ім Генерала Тараса Чупринки в Салісбури, Австралія, ч. 24 ім. Великої Княгині Св. Ольги в Карлсруде, Німечина, ч. 26 Юнацький Курінь ім. о. Агафія Гончаренка спільно з Курінем батьківським ч. 29 ім. Лицарів Базару в Чікаго, Ілліной, ЗСА... Разом 9 Куренів. Крім того підготовляється придбання Козацького прапору для Паланки УВК на Англію.

Редакція "У.К."

УСТАВ КОЗАЦЬКОГО ПРАПОРА (Прилога до Статуту УВК розділ XVIII, арт. 56)

I. ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ

1. Козацький Прапор символізує Козацьку Ідею і, як традиційна реліквія, має бути донесений у Вільну Україну.
2. Кожний Курінь Українського Вільного Козацтва повинен стреміти приdbати свій Козацький Прапор.

II. ОПИС КОЗАЦЬКОГО ПРАПОРА

3. Шовкове полотнище довжиною 52 інчі, шириною 36 інчів, обшите золотими френзлями. З одного боку блакитно - жовте (золотого відтинку), а з другого — малинове.

На блакитній частині, коло держака, малиновий чотирьохкутник розміром третина довжини прапора (довжиною 18 інчів, шириною пів інча). На цьому чотирьохкутнику розміщено коло держака золотий півмісяць, а під ним золоте сонце (круг), а проти них (на височині півмісяця) — срібний, або білий грецький козацький рівномірний хрест.

Півмісяць і сонце можуть бути жовті (золотого відтинку). Пропорційно і півмісяць і сонце проміром 6 інчів (промінь 3 інчі). Раме-

на хреста ширину 4 з чвертью інча, а загальна довжина хреста 6 з чвертью інча.

На малиновому боці Прапора — кольоровий образ Покрови Божої Матері, а над образом і під ним розміщено білими, або золотими буквами напис: «КОЗАЦЬКИЙ КУРІНЬ ІМЕНИ...» (подати назву патрона, історичної особи чи події).

На держакові золотий тризуб з хрестом на середньому зубі. Розмір тризуба — 7 з чвертью інчів довжини і 4 з чвертью ін. ширини.

Вишневого кольору держак може складатися з двох частин. Горішня довжиною 52 інчі, а доліжня 44 інчів, з насадженням довжиною 7 інчів перстнем, в який всувається горішню частину держака.

Держак повинен бути зроблений з легкого дерева, округлий, діаметром 1 і пів інча в розмірі. Промір перстня також 1 і пів інча.

До держака під тризубом прив'язано середину малинової стъожки довжиною кожна половина 47 інчів і ширину 3 і пів інча, в кінцях обох половин стъожки — золоті френзлі.

На одній половині стъожки напис: «Українське Вільне Козацтво», а на другій: «ВОЛЯ УКРАЇНІ! СЛАВА КОЗАЦТВУ!»

ІІІ. ПРАВИЛА ЗБЕРЕЖЕННЯ І ШАНУВАННЯ КОЗАЦЬКОГО ПРАПОРА

4. Прапор Українського Вільного Козацтва, поруч Українського Державного Прапора, символізує любов, вірність і посвяту до волі і державницького існування Українського Народу на територіях Українських Земель.
5. Український Козацький Прапор став почесним свідком могутньої і славної Козацької Доби в історії України і зберіг свою історичну традицію впродовж Визвольних Змагань Українського Народу двох світових воєн.
6. Український Козацький Прапор має знам'я Тризуба — Державного Герба Українського Народу, блакитно - жовті барви Прапора Української Нації і найвищий Маєстат — зображення Покрови Божої Матері — Небесної Опікунки України її Українських Військ.
7. Державні і Козацькі Прапори вели військові частини до побід і ділили з ними долю і недолю фронтових дій.

Найкращі сини України перед прапорами складали присягу на вірність і гинули в боротьбі за Волю України.

Державні і козацькі Прапори стали репрезентацією українського імені на еміграції у вільному світі, поза межами Батьківщини. Вони виявляють наше стремління і велику Ідею Визволення України з під московської окупації і ярма.

8. Прапор Українського Вільного Козацтва репрезентує Курінь УВК перед українського громадянства і його організацій, та перед урядовими і військовими, чи комбатантськими чинниками і владою країни нашого поселення.
9. Прапор Українського Вільного Козацтва не сміє репрезентувати Куреня УВК поруч прапорів ворога України і Українського Народу, що являється окупантом нашої Батьківщини.
10. За зневагу Державного і Козацького Прапорів присуджується кара

Трибуналом УВК, включно з виключенням з членства УВК. В час воєнних дій зобов'язують найжорстокіші покарання Полевим Судом, згідно карного кодексу Воєнного Трибуналу Українського Державного Правління.

11. Пррапор Українського Вільного Козацтва репрезентується на військових з'їздах, похоронах члена УВК і на державних святах поруч Українського Державного Пррапора та на святах Покрови Божої Матері, що їх щорічно в місяці жовтні влаштовують Курені УВК.
12. На рекомендацію Управи Куреня, Отаман Куреня іменує ХОРУНЖОГО КУРЕНЯ і його заступника. Хорунжий Куреня зберігає Пррапор і охороняє його від пошкодження і знищення. Пррапор перевозиться у пластиковому футлярі, в місті безпечному від вогню, води, молів і крадежки.
13. Посвячення, чи благословлення Пррапора УВК переводять Капеляни УВК з участю військової частини, та куреня УВК.
14. З посвяченням або благословенням Пррапора УВК зобов'язує члена УВК присяга або приречення на Пррапор, та приготовлена на військовий зразок церемонія врученння Козацького Пррапора Хорунжому Куреня.
- Посвячення можуть також доконати місцеві священики обох українських віровизнань.
15. Присяга і посвячення Пррапора Куріння УВК призначається на день Св. Покрови Богородиці в місяці жовтні — загального державного свята Українського Козацтва і всіх Українських Збройних Сил.
16. Свідками присяги і посвячення є все українське громадянство і делегації українських організацій. Виконавцями присяги — всі члени Куреня УВК. Присяга на Пррапор — це дана Богові обіцянка, а злука з Божим словом — робить цей акт святым.
17. Текст присяги: «Присягаю урочисто: вірно стояти при нашому Козацькому Пррапорові, не сплямити його ніяким вчинком негідним Українського Вільного Козака і докласти всіх зусиль у праці, а як потріба, то в бою і життя віддати за здобуття Української Суверенної Держави! Так мені Господи Боже і Пречиста Діво Марія допоможіть!»
18. Пррапор завжди займає почесне центральне або праве місце військової лінії. Під час маршів, парадних дефіляд чи пересувень військових частин, Козацький Пррапор є на чолі військової частини.
- Поруч Українського Державного Пррапора, Козацький Пррапор займає ліве місце, залишаючи праве — почесне місце Державному Пррапорові.
19. Під час церемоній, дефіляд і віддані пошани схиленням Пррапора, — в цивільному одязі перебувається з відкритою головою, прибираючи поставу «на струнко» і дивлячись на Пррапор. В однострої відається Пррапорові почесний приписовий салют.
20. Під час постоїв, стійки, гонорової варти тощо, зобов'язує за військовим зразком перемінна стійка або почесна варта.
21. Піднесення Пррапору переводиться лише в погідний день, переважно

зі сходом сонця на почесній збірці і молитві, а опускається Прапор при заході сонця, коли не було іншого наказу.

У ночі репрезентується Прапор лише з нагоди спеціальних національно - патріотичних урочистостей, або з наказу Проводу УВК, чи відповідної військової, або урядової влади.

22. Козацький Прапор ніколи не сміє дотикатися землі, води, підлоги тощо.
23. Поруч Державного Прапора, або з чужинецьким (за винятком ворожих Українській Нації), Козацький Прапор мусить знаходитися на височині всіх інших Прапорів.
24. Козацьким Прапором можна церемоніяльно відкрити Пам'ятник Героям, але не вільно його вживаючи як прикриття статуї тощо.
25. На платформі, під час дефіляд, на сцені чи в церкві Прапор Українського Вільного Козацтва вживається для віддачі пошани і почести, а в жадному випадкові не для декорації.
26. В боях, в час відступів, Козацький Прапор мусить бути збережений, щоб не попав ворогові в руки.

Козацький Прапор, знищений на полях бою, зберігається у воєнному музеї, як реліквія воєнних баталій, або в надзвичайних випадках може бути спалений з відданням останньої йому почести.

IV ПРАВИЛЬНИК РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОЗАЦЬКОГО ПРАПОРУ

27. В кожному Курені УВК до складу її Управи належить обрати постійного хорунжого (прапороносця), що є почесним становищем, та його заступника. На його обов'язку лежить хоронити прапор і виступати з ним на урочистостях, коли на те буде наказ Отамана Куленя.
28. Курені УВК, які т. ч. неспроможні придбати Козацький Прапор, повинні мати свій Український Національний Прапор.
29. При репрезентації Станиці УВК з Прапором, до прапороносця Отаман Станиці повинен призначити двох асистентів ЗІ СКЛАДУ ЧЛЕНІВ УВК. Лише у виключному випадку може бути один асистент, але також обов'язково член УВК.
30. Прапороносець і його асистенти при репрезентації з прапором, коли не мають одностроїв приписаних для членів УВК, то повинні бути в темних одягах при темно - синіх краватках з накриттям голови, що його приписано для козацького однострою. Коли ж такого накриття не мають, то повинні бути в накриттю (пілотці) тієї ветеранської організації, до якої вони, крім УВК, належать. Крім того, прапороносець і асистенти повинні мати білі рукавички.

АЛЕ ПРИ БОГОСЛУЖБАХ НАКРИТЯ ГОЛОВИ ЗНІМАТИ — так велить козацька традиція.

31. В часі походу (дефіляди) бажано, щоб прапор було несено на спеціальному поясі білого кольору. Тоді держак прапору тримається одною правою рукою.
32. При стійках, коли треба прапором віддавати пошану (нахиляти), напр. при панахидах, то прапор тримати в правій руці, яка має бути на висоті грудей. Тоді при нахиленню прапору ту руку випростову-

ється і тим самим прапор належно схиляється. (Не нахиляти обома руками).

33. Нахиляти прапор обома руками є обов'язковим лише при віддачі пошани в дефіляді, оскільки прапор не несено на спеціальному поясі.
34. Ніколи не носити прапор на плечі.
35. Бажано, щоб на долішнім кінці держака було гумове закінчення. Тоді при нахиленню прапора для віддачі пошани він не буде ковзатися. Коли ж такого закінчення нема, то кінець держака вперти в кінець взуття.
36. Ніколи не лишати прапор опертим до стіни, а ставити в підставку.
37. По закінченню церемонії складати прапор мають дві особи і уважно рівномірно навивати на держака, щоб не помнявся.
38. При вийманні прапора з підставки та при його установці в підставку прапороносець і асистенти мають підходити а також відходить в позиції «СТРУНКО».

ІЩЕ ПРО РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ ПРАПОРІВ

В чис. 1(31) на стор. 52-53 «У. К.» за січень 1975 р. було подано правила як розмішувати прапори, уважаючи на символічне значення цих освячених реліквій. При тому було вказано як при урочистих академіях на сцені прапори належить ставити фронтом до глядачів.

Тут додаємо, що аж ніяк не годиться ставити прапори один за другим так, що передній прапор заслоняв би

ті прапори, що стояли б за ним.

Це був би вияв не пошанування а то й зневаги до тих прапорів і їхніх символів, що їх закривав би повністю чи частинно від очей глядачів прапор, що його поставлено спереду.

На жаль, такі випадки з "легкої руки" розпорядчика церемонії можуть трапитись і їх не можна толерувати й допускати.

НА 58-МУ РОЦІ ІСНУВАННЯ УВК

ПРО УСПІХИ ГАЛИНИ АНДРЕАДІС

Хорунжої УВК Куреня ч. 1 ім. Князя Дмитра Байди-Вишневецького.

Галина Андреадіс в ролі Марусі Богуславки в опері тієї ж назви, музика М. Лисенка

Галина Андреадіс з діда й прадіда козацького роду Потаманів з Запоріжжя. Чоловік її Микола також українець та є й кубанський козак. Його батько за непокору московським комуністам заплатив своїм життям. Сам же Микола, втікаючи від большевиків зі своєї станиці та переховуючись від переслідування, змінив своє прізвище діставши пас грека на прізвище Андреадіс, з яким дістався і на еміграцію.

Галина під час війни 8-річною дівчинкою із батьками й двома молодшими сестричками залишила рідне Запоріжжя, а опісля виїмігрувала з ними до Аргентини й поселилася в Буенос Айресі. Тут почала навчатися співу під керівництвом маестра Замбоні й вже на 17-му році життя співала в оперному театрі «Колон». В міжчасі пізнала майбутнього мужа Миколу. Маючи всього 15 років, вийшла за нього заміж. Тепер вона має двох синів - соколів, вихованіх на свідомих українців. Старшому Миколі 22 роки, а молодшому Олександрові 12 років. Сама ж козачка Галина це красуня молодиця.

В особі Галини Андреадіс маємо видатну вже широко відому оперну співачку, що виступала в операх і концертах у більших містах Південної та Північної Америки, а також Європи. Далі п' студії співу відбуває у маестра Юліана Бургера в Нью Йорку. Своїми успіхами Галина здобуває місто за містом - а останніми часами взялася полонити цілі континенти. Недавно відбула успішне турне аж в Австралії. В минулому числі нашого «У. К.» було подане замітку про її участь на посвяченії козацького прапору куреня УВК ч. 17 ім. Генерала Тараса Чупришки в Аделаїді. На жаль не маємо місця щоб бодай зреферувати такі чу-

дові переконуючим змістом та прекрасні письменницьким стилем рецензії в часописах Австралії, як наприклад: Пилипа Гріна' д-ра Осипа Менцінського, Володимира Мандичевського, вірш Василя Онуфрієнка та репортаж Крайової Управи Союзу Українок Австралії, що патронувала турне Галини Андреадіс. Ледве хто з артистів співу міг викликати такий широкий ореол узnanня й захоплення щирим мистецтвом співу красотою голосу і чарами такої артистки як наша Галина.

Тому користуємося з ласково присланого нам допису д-ра Віктора Клименка, яким він обдарував пані Галину Андреадіс на пам'ятку про її успіхи в Австралії. Цей допис охоплює

в мініятюрі всі рецензії з австралійських часописів а тому ми радо його тут містимо.

Коли ж ми даємо до друку цей матеріял, то до нас наспіла вістка, що Галина вже знову відлетіла їй раз на турне до Південної Америки та до Мексико і буде їх завойовувати. З цієї, нагоди сердечно вітаємо нашу славну Посестру і бажаємо їй ще дальших і дальших успіхів на радість її Високодостойному чоловікові інженерові Миколі та синам козацьким інженерові архітекторові Миколі та Олександрові, що вже визначився музичним талантом, а Українському Козацькому імені на славу !

Ант. К.

Галина Андреадіс—Артистка Світової Слави.

Українські часописи захоплено вітають "свою зірку", переповнені залі вибухають оплесками а на кінці публіка не розходиться, вимагаючи додатків, поети присвячують їй вірші, а публіка-дарунки та квіти.

За півтора місяця в Австралії Галина Андреадіс співає: Сідней-в «Опера Гавзі» та «Українському Домі Молоді», Мельбурн - в «Палас Театрі» Канберра в «Театер Центрі», Перт - розігрує Австралійську Національну лотерею та співає в Українському Народному Домі». Аделайда в «Тавн Голі» та «Українському Народному Домі».

Галина Андреадіс відвідує майже всі Українські установи та виступає на телевізійних каналах сьомому та другому.

Австралійські критики високо оцінили виступи Галини Андреадіс. Музичний критик Гарольд Тайдман в статті «Operetik Стар іс версайтіл» пише: "Галина Андреадіс, оперова співачка народжена в Україні, зачарувала публіку в Тавн Голі, а найкращий музичний критик столиці Австралії В. Л. Гофман відзначив її незвичайні голосові дані і маєстерне виконання дуже різноманітної програми, а спеці-

ально таких арій як "стріде ля вампа", де артистка виявила драматичний хист. Австралійські часописи відзначили рідкої краси голос співачки контральто в діяпазоні трьох октав, згадували її здібність до мов, бо кожну арію вона виконувала в оригінальній мові: англійській, французькій італійській, гебрейській, еспанській, німецькій не говорячи про українську, бо жадного концерту не пройшло без українських пісень та арій. При кожній нагоді, включно з виступами на телевізії, співачка підкреслювала свою належність до Української Нації, називаючи себе «Українською співачкою».

Згадала критика про чарівну зовнішність Галини Андреадіс, її вміння триматися на сцені а також про те, що вона була другою, після Джон Стерлянд, що була запрошена з властином речиталем до Сідней Опера Гавзу та першою, що отримала стоячі овациї.

Вміння пав'язати контакт зі слухачами, змусити їх разом з нею переживати біль, тугу, зворушлення або радість і безуганну веселість робить Галину Андреадіс незабутньою, гльоріозною артисткою співу.

Др. Віктор Клименко

УСПІХИ ХОРУНЖОЇ УВК ОЛЕНИ СИДОРЕНКО - КВІРМБАХ

Д-р Олена Сидоренко - Квірмбах зі своїм студентом Олегом Сидором

У травні цього року сповниться сімнадцять років, як до Чикаго приїхала піяністка Олена Сидоренко Квірмбах.

Маючи за собою студії у славетній Музичній Консерваторії «Моцартеум» (Зальцбург, Австрія), де вона закінчила на «відмінно» т. зв. «Майстершule», О. Сидоренко - Квірмбах зразу отримала працю викладача фортепіанної гри в американській музичній школі «Мюзік сenter оf the нort шор» (Вінетка, Ілліной).

Одночасно вона почала давати лекції фортепіанна українській молоді міста Чикаго.

Кожного року студенти О. Сидоренко - Квірмбах виступають на публичних концертах, на громадських імпрезах, національних святах, грають на авдиціях в університетах, де вони завжди отримують визначні оцінки.

Олена Сидоренко - Квірмбах очолює чикагівську філію Українського Музичного Інституту, централля якого знаходиться в Нью Йорку.

На кінцеворічних іспитах учнів О.

Сидоренко - Квірмбах предсідниками екзаменаційної комісії від Українського Музичного Інституту були такі визначні українські мистці: покійний піяніст Л. Горницький, відома піяністка Д. Карапович та професор д-р Б. Кушнір. Вони ствердили, що праця піяністки - педагога О. Сидоренко - Квірмбах стойть на високому професійному рівні.

Минулого року О. Сидоренко - Квірмбах завершила свої студії і одержала диплом доктора з ділянки естетики на Українському Вільному Університеті у Мюнхені (Зах. Німеччина).

Свою докторську дисертацію на тему «Місце музики в системі філософії А. Шопенгауера» вона захистила бліскуче і отримала оцінку «магна cum лявде». Треба згадати, що крім української мови О. Квірмбах володіє німецькою, англійською, португалською і російською мовами.

Тепер ми довідалися, що декан однієї з чикагівських вищих музичних шкіл, а саме, «Чикаго Консерваторії Каледж» д-р Е. А. Аріес запросив нашу піяністку — д-р Оленку Сидоренко - Квірмбах до професорського складу цього каледжу.

Поза своєю музично - педагогічною працею Посестра Олена живо інтересується Козацьким Рухом, бере участь в житті Куреня ч. 2 в Чікаго і навіть з рамен УВК була організована в 1974 році концерт - показ успіхів своїх учнів музичної школи а при тому влаштувала цікаву виставку збірки мистецьких образів, що їх придбала за часів своїх подорожів по різних країнах світу або дісталася як мистецькі дарунки за її видатну працю.

Щиро вітаємо Дорогу Посестру д-ра Олену Сидоренко - Квірмбах з одержанням докторату та гратулюємо її надзвичайним успіхам! Бажаємо їй ще дальнього видатного поступу в ділянці музичної вихови нашої молоді, козацькому імені на славу та на радість її Високодостойній Родині на

чолі з її Батьком о. Дияконом Григорієм Сидоренком — також талановитим музикою і чистим образом запорозького січовика, її Вельмишавному Мужу та винятково талановитій доночці, теж музиканті студентці Ірочці!

Т. Торський

**

Коли це число «УК» вже було в друку, наспіла вістка, що 23 березня ц. р. загальні збори Куреня УВК ч. 2 в Чіка-го відкінули запитання уступившого проводу про евентуальну ліквідацію цього осередку нашої організації що нараховує 31 особу в своєму складі і

обрали на нового Отамана Куреня Посестру д-ра ОЛЕНУ СИДОРЕНКО — КВІРМБАХ.

Гратулюємо Пані Отаманіші у її новому успіху та віримо, що ВШановна Посестра Олена, як вправний педагог і організатор ще в цьому «РОЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ» приверне цьому Куреню організаційну життєздатність та дисципліну й звітність у виконанні статутових мети й завдань УВК. Надіємося, що її Курінь ч. 2 вирівняється у своїй чинності з Куренями ч. 26 і 29, які успішно розвиваються також в Чіка-го, хоч і мають менше число членів.

Генеральна Булава УВК

ОТРИМАВ ДВІ НАГОРОДИ

Д-р Яр Славутич, професор Альбертського університету і осаул Українського Вільного Козацтва, отримав недавно дві нагороди: Шевченківську золоту медалю від Шевченківської Фундації в Канаді та наукову стипендію (грент) від Мінеського уні-

верситету для написання наукової праці "Українська література в Америці й Канаді". Наш науковець плянує протягом ц. р. збирати потрібні для дослідження матеріали по українських книгохріннях та іміграційних архівах.

ПРАЗНИК св. ПОКРОВИ в ПАЛАНЦІУВК на ЗСА-СХІД

Як щорічно, так і цього року, 20-го жовтня Українське Вільне Козацтво, при співучасті Координаційного комітету Українських і Американсько-українських організацій Нью Йорку, відсвяткувало Празник св. Покрови.

На організаційному засідані відсвяткування празника св. Покрови яке в перших днях вересня ц.р. скликав отаман паланки УВК на ЗСА-Схід сотник УВК Богдан Дацьківський, усталено дату празника на день 20-го жовтня о год. 12-їй по полудні у Бавнд Бруку.

На організаційному засіданні усталено програму свята та обрано почесний комітет. Почесний комітет очолив ген-штабу ген.полк. Шандрук, який теж є Почесним Отаманом УВК, а чл. обрано: д-ра сотника Івана Коцака, поручника американської поліції Гр. Полчія, довголітнього голову Координаційного комітету, осаула УВК — д-ра Р. Дражньовського — голову Братства УД УНА та сотника І. Поліщука — голову СУВР.

Діловий комітет очолив Й. Вишневецький, заступником обрано підполк. УВК І. Винника, а секретарем хорунжого УВК В. Головацького, скарбником підхорунжого УВК В. Васькова, організаційного - господарського референта сотника УВК Б. Дацьківського, комендантром празника осаула УВК Гладича та членами: Сотника УВК І. Стецьковича — курінного отамана Куреня УВК ч. 15, та адм. підхорунжого УВК Матильду Васильову.

Зібрані комбатантські Організації з прaporами та гості, точно о год. 11:45 вирушили під проводом осаула УВК Гладича до Хреста Пам'ятника на Цвінтари, де вже очікував їх ген. П. Шандрук, якому він склав військовий звіт!

Там же о. настоятель Фалько, при співучасті українського католицького священика о. Перетятка, капеляна УВК та колишнього в'язня совєтських

концетраційних таборів, відправив Панахиду за всіх вояків українців, які впали на полі слави за волю і незалежність України.

Опісля промову виголосив член Почесного Комітету сотник д-р Іван Коцак, нав'язуючи її до двох історичних подій найновішого часу, а саме: до 60-ліття першого збройного виступу УСС-ів, та 30-ліття бою під Бродами, де вояцтво 1 УД УНА, перейшло своє й криваве бойове хрещення.

За чергою, в програмі святкувань відбувся військовий апель, що його по-черзі виголосили представники українських військових формаций: Юркевич, Шкварко, Ящук та Дацьківський. По переході до залі, голова Ділового комітету привітав зібраних гостей та передав ведення мистецько-товариською програмою сотникові УВК Б. Дацьківському.

На мистецьку частину склалися: декламація знаної нашої артистки хорунжої УВК Валі Калин-Магмет твору Т. Шевченка "Гамалія" і тріо бандуристів а саме: П. Шкарко, В. Вашків та М. Гнатишин при акомпаньєменті бандур відспівали три пісні. Четверту пісню відспівали під проводом В. Юркевича.

Під час обіду в якому взяло участь 90 осіб, представники поодиноких організацій склали привіти, а промови виголосили: о. Фалько сотник Поліщук та інші.

На особливу увагу заслуговує промова ген. штабу генерала полковника П. Шандрука.

Повстанням із місць та відспіванням "Многая літа" вішановано приявних, які закінчили 75 літ життя.

Відспіванням національного гимну "Ще не вмерла Україна" закінчено святкування празника св. Покрови в Бавнд Бруку. У наступному році празник св. Покрови будуть святкувати в Нью Йорку. **Йоахим Вишневецький**

Богда

ТЕКСТ АПЕЛЮ БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА В ОСЕРЕДКУ СВ. АНДРЕЯ НА ПРАЗНИК СВ. ПОКРОВИ 20. Х. 1974

1. - Присвячуємо цю торжественну «Хвилину-Апел», світлій Пам'яті тих, що збройно виступили в рядах Усусусів, Сірої і Синьої Дивізій Армії часів Державної незалежності, УГА, Вільного Козацтва та інших Повстанчих і Військових Формацій і, борючись за Волю Народу, згинули на полі слави.
За це їм честь і Вічна Память!
2. - Присвячуємо цю торжественну «Хвилину-Апель» Світлій Пам'яті тих, що збройно виступали в рядах Карпатської Січі, Похідних Груп, 1-шої і 2-гої Українських Дивізій і інших Формацій УНА, Української Повстанської Армії, Українського Резистансу, Українського Вільного Козацтва та інших Військових Формацій і, борючись за Волю Народу, згинули на полі слави.
3. - Присвячуємо цю торжественну «Хвилину-Апель» Світлій Пам'яті тих Нашадків Українського Народу, що збройно виступили в рядах Американської Армії і, обороняючи принципи за Свободу Народів і Права на Віру в Бога, в часи 2-гої, Корейської і В'єтнамської Воєн згинули на полі слави.
За це їм честь і Вічна Память!
4. - Присвячуємо йю торжественну «Хвилину-Апель» Світлій Пам'яті тих наших Батьків, Матерей, Братів і Сестер, що будучи членами Українського Підпілля чи в який інший спосіб Станули в обороні Народу, його Церкви і Мови, були знищені фізично воєгом і згинули смертю Героїв.
За це їм честь і Вічна Память!

СВЯТО ПОКРОВИ КУРЕНЯ УВК ч. 7

20 жовтня 1974 р. спільними стараннями 7-го Куреня УВК ім. Полк. Івана Богуна і Осередку СУМ влаштовано Свято Покрови і день Зброй. Добре скомпоновану доповідь, головно про УСС (60-ліття вимаршу новітнього українського війська на бій з відвічним воєгом) виголосив булавний старшина УВК побр. К. Медвідь. В дальшій програмі були: Сольоспів З. Дошак, яка з дуже доброю інтерпретацією проспівала дві пісні — «Їхав

і СУМ в ПЕРТІ, Зах. Австралія.

стрілець на війнонку» в обробці отамана Куреня УВК дра Осипа і посестри УВК Марії Менцінських за м. Гайворонським і Д. Лопатинського «В неділеньку вранці» — Оркестра СУМ виступила з трьома піснями: «Взяв би я бандуру», «Козацький марш» і «Стой, явір над водою». Молоді музики справилися добре і загralи поправно. Крім того молодь під проводом п. Б. Микитюка заспівала кілька пісень. Свято закінчено Національним гімном.

СВЯТО КУРЕНЯ УВК ч. 16 В ДЕНВЕР ст. КОЛОРАДО, ЗСА

З ініціативи та старанням і жертвеністю Отамана Куреня Осаула УВК Петра Поржи-Олексієнка відбулося 29 грудня 1974 р. в Денвері козацьке свято вшанування Патрона Куреня св. п. Генерал - Полковника Михайла Омеляновича - Павленка, Вождя УГА, легендарного Командира 1-го Зимового Походу і першого лицаря ордена Залізного Хреста.

Свято розпочалося панахидою, яку відслужив у Св. Покровській церкві Капелян УВК Митр. прот. плопк. УВК Теодосій Діателович за спокій славного Патрона Куреня. Потім у маленький церковній залі відбулися урочисті сходини в присутності 40 осіб, хоч Курінь УВК нараховує всього лише 9 осіб організованого козацтва. Сходини відкрив Отаман Куреня та прочитав виготовлену ним біографію ген. М. Ом. Павленка, які всі слухали з великою увагою. Слідувала поминальна трапеза, для якої сам Побратим П. Олексієнко як вдалій рибалка, наловив 50 великих пстрругів, їх усмажив та приготовив у томатовому соусі. Пані Биковська напекла купу пирогів з капустою, Донька Отамана Куреня спекла дві бабки до чаю, Побратим скарбник Куреня Антоненко приніс «оковитої» а о. Т. Діателович — вина для дам. Таку пісну трапезу гості зуживали з великим смаком і не жаліли щиріх похвал по адресі Курінного Отамана і господарів свята. Після такого

прийняття виступив з прецікаовою і надхненою доповіддю Побратим УВК проф. д-р Іван Овечко на тему про значення Козацтва, яку було нагороджено гарячими оплесками.

Ця імпреза в невеликій українській громаді мала особливо теплий та родинний характер. У всіх присутніх воно викликала шире задоволення як за гостинну щедрість господаря так і завдяки духовно - патріотичному козацькому настрою та змісту прослуханих доповідей.

З такого доброго і дружнього настрою та з того, що вступ на прийняття був безплатний а на кошт організатора, скористалась пані Решетняк і з власної ініціативи зібрала на листу щедрі пожертви для дитячої ялинки при церкві.

Треба ще відмітити, що до участі в цьому святі Управа Куреня розсылала прекрасне, по мистецькі виконане, на крейдяному папері, запрошення. Перша сторінка запрошення була очолена рисунком відзнаки Козацького Хреста а під ним був символічний образок українських гарматчиків готових до бою та підпис — «За Волю України», а внизу поміщено герби Київщини, Кубанщини, Галичини й Закарпаття. На другій сторінці на тлі мапи України був досить великий портрет ген. Михайла Омеляновича - Павленка в українській уніформі з боєвими орденами. Під портретом - корот-

кі дані з Його біографії. На третій сторінці під рисунком Побратимської відзнаки УВК, покладеної на двох мечах скерованих вгору на знак непереможності та поміщених на тлі дубових й лаврових гілочок, була надрукована програма свята. На четвертій стороні — фотомонтаж Побр. П. Поржи - Олексієнка на козацьку тематику а в центрі родинний герб Омеляновичів - Павленків: щит з трьома павиними пір'ями та з зображенням козака а навколо напис: «Дунайський Козак».

Це свято вшанування маленьким

куренем УВК пам'яти свого Патрона най послужить прикладом для більших своїм персональним складом куренів. Вони ж бо мають кращі можливості і фінансово спроможні собі дозволити щось відповідне для їхньої чести, хоч би навіть завдяки більшій сумі членських вкладок, тоді, як управа куреня в Денвері, з огляду на малу суму тих поступлень від членських вкладок, всю їх суму відсилає Генеральній Булаві УВК для організаційно - адміністративних потреб.

Т. Торський

НАЙМОЛОДШИЙ КУРІНЬ УВК ч. 30 АКТИВІЗУЄТЬСЯ

Отаманом цього куреня ім. Кошового Костя Гордієнка в Сеатель, стейт Вашингтон, ЗСА, є Сотник УВК Леонід Бенцель. Він є артист-мистець автор цілої серії прекрасних олійних образів з козацькою тематикою. Частину тих образів було поміщено в репродукції на сторінках нашого журналу за минулих років. Час від часу він влаштовував свої виставки і екзотику нашого козацтва — ця наша сила, що палає злід пензля нашого мистця на тих образах, завжди захоплювала глядачів, а особливо — чужинців. Тож не диво, що коли він стає отаманом куреня УВК і діяльність куреня почалася з того, що під час українського фестивалю в Сеатлі в неділю 19 січня 1975 року відбулася там знаменита виставка творів Отамана куреня на козацьку і княжу тематику під фірмою цього Гордієнківського козацького куреня. Виставку відвідало 3,500 осіб з дуже позитивними відгуками. Значить, що козацька справа і ширення Козацької Ідеї в тому, майже найдальшому закуті ЗСА на заході, не вмирає.

Поза такими репрезентативними й пропагандними виступами, в курені

протягом короткого часу його існування відбувся ряд зборів інформативного характеру. Зокрема 15 жовтня 1974 року відбулися загальні збори цього невеликого, але вже чинного куреня УВК. З постанов тих зборів слід відмітити такі ухвали, що їх тут подамо. Поширити склад куреня, маючи вже для того п'ять кандидатів. Пошити козацькі однострої для репрезентації на українських і деяких міжнародніх імпрезах. Провадити історично-наукову й просвітню працю між членами і взагалі серед українського суспільства. Організувати дитячу групу українських народніх танців. Влаштовувати козацькі бенкети і т. д.

Гратулюємо ініціаторам цього продуманого ідейного пляну діяльності, здійснення якого треба сподіватися в блишому часі.

Енергія, активність та працездібність Курінного Отамана і знаних нам його близьких співробітників дають на те певну надію.

Все те буде на славу Козацького імені українців та на честь виконавцям.

Щастя Боже !

**НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, А ЧИМ СКОРШЕ ВИШЛІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ НА
1975 - Й РІК!**

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

ОСАУЛ УВК Інж. МИКОЛА ЮЗЕФОВИЧ

Св. п. Микола Юзевович народився на світ Божий в столиці України в Києві 18 грудня 1911 року, отже, на передодні великого зrivу українського народу до виборення волі й державної незалежності. Ці змагання, в яких Його Батько брав живу участь і які, на жаль, закінчилися тим часом неуспішно, привели до того, що Микола вже семирічним хлопцем покинув рідній край і розпочав довгу життєву мандрівку. Народню школу він ще закінчив в Крем'янці на Волині, а гімназію - вже в Чехословаччині і там же розпочав студії в Карловому Університеті. Але свої фахові студії через зміну світової ситуації закінчив в Німеччині в Штутгарті в Політехнічному Інституті.

Своїм дбайливим відношенням до науки і своєю участю в громадському житті (був головою студентської громади) інж. Микола Юзевович давав гарний приклад вірного сина свого знедоленого українського народу. Всі, хто в ті часи Його знали, цінили й поважали за розум, знання і дружні відношення чи то в лобрі чи в біді. Таким пізнали Його знайомі і в Америці, куди привела Його доля на довші останні роки його життя в Чікаго.

Але на протязі останніх років ті, що близько співпрацювали з св. п. Покійним, бачили вже дві його виразні характеристики. Інж. М. Юзевович вже був фізично ослабленим, що не завжди був спроможний виконати те, що хотів би доконати. А з другого боку це була людина, що визначалася надзвичайно сильною пам'яттю, яку рідко в кого можна зустрінути. Мав Він велике фахове знання, а передовсім, особливо чule і щире, хоч вже хворе серце. Надзвичайна доброта, лагідність, вирозумілість, розсудливість і теплота душевна — це ті благородні риси, які виявились у Нього як у відносинах в родині так і в стосунках зі співробітниками та знайомими.

Покійний був взірцевим українським патріотом. Доки позволяло Йому здоров'я, Він завжди брав участь в національних імпрезах. Він точно виконував членські обов'язки в органі-

зациях, до яких належав. Був жертвеним на національні цілі, а зокрема підтримував українські видавництва незалежно від їхніх різних патріотичних національно-самостійницьких спрямовань.

Він був щастям для вірної дружини Марії, для рідних дітей Олександра і Ольги та для прибраних дітей Богдана та Олега Сацюків та їхніх родин.

Він жив їхнім життям і всю душу вкладав в їх будучину, які досягнувши високих наукових степенів і знання тепер будуть продовжувати те, що не встиг зробити Покійний за своє такого короткого життя.

Покійний мріяв переїхати у відповідний час на сталий побут до соняшної Флоріди і там гостити своїх дітей і своїх вже внуків: Данила Ембер, Ростислава, а їм до товариства, і недавно народженого Олександра.

Але Всешишній Господь покликав 29 листопада 1974 року Його, тяжко хворого на серце, в дальшу вічну дорогу.

В урочистих панахідах за спокій душі Покійного і в похоронних відправах взяли участь, крім опечаленої Родини Покійного дуже велике число його друзів і приятелів, щоб попрощатись з дорогим Покійником та виявити Йому таку широку й глибоку пошану, що Він нею користався і за життя.

Під час першої панахиди прощаальне слово, глибоке своїм релігійно-філософським змістом, сказав о. Протоєрей Іван Крестюк. Під час другої панахиди прощав Покійного автор цих рядків в імені приятелів і друзів та м-гр Василь Іващук від Україн-

ського Вільного Козацтва, бо інж. М. Юзефович був активним і ідейним учасником тієї традиційної організації, Велика Козацька Рада якої обрала минулого року свого дорогого Побратима на почесне і високе становище Генерального Контролера.

Під час обох панахид співав катедральний хор собору св. Володимира "Боян" під орудою о. Степана Позняка.

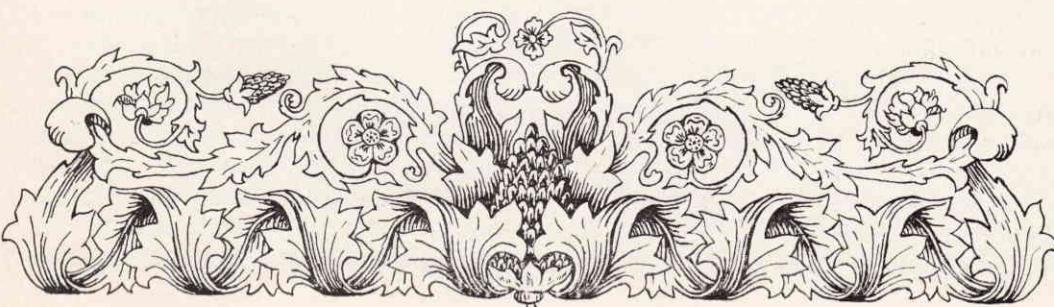
На помінальному обіді вшанували пам'ять Покійного проф. Мирослав Семчишин від себе особисто і Роман Бігун від своєї Родини а від співпрацівників американської фірми, де м. Юзефович працював, шеф інженерного департаменту.

При урочистих панахідах при труні з тлінними останками Усопшого стояла почесна варта членів Українського Вільного Козацтва з козацьким прапором куреня УВК ч. 2 ім. Генерала Івана Омеляновича-Павленка, в реєстрі якого числився Микола Юзефович. При заупокійній св. літургії та при похоронних відправах, які відслужив о. прот. Іван Крестюк в катедральному соборі св. Володимира УПЦ-Еркви, в почесній варти при труні взяла участь ще й делегація від братніх куренів УВК ч. 26 юнацького ім. о. Агапія Гончаренка і ч. 29 ім. Лицарів Базару зі своїм прапором.

Поховано тлінні останки св. п. Осaula УВК Інж. Миколу Юзефовича 2 грудня 1974 року на цвинтарі Ельмвуд в Чікаго.

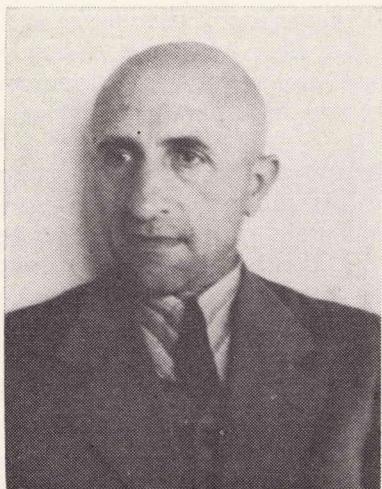
Вічна Йому пам'ять !

Сергій Іллюк

ПАМЯТІ КОЗАКА СОТНИКА ІНЖ. ВІКТОРА ВАКУЛОВСЬКОГО

26-го листопада 1974 року, у Філадельфії, після довгої і тяжкої недуги, помер інженер Віктор Вакуловський, сотник Української Армії, учасник визвольних змагань і Зимового Походу, лицар Залізного Хреста, громадський і політичний діяч, Побратим Українського Вільного Козацтва, куреня ч. 19 ім. Ггтьмана Павла Скоропадського.

Жалобні і похоронні відправи совершили Настоятель церкви Свят. Покрови у Філадельфії, протоєрей о. Михайло Борисенко і о. Володимир Базилевський з Ню Йорку. Поховано Побратима Віктора Вакуловського 30 листопада на цвинтарі Церкви - Пам'ятника в Савт Бавнд Брук.

Під траурні звучання хору під орудою Віри Левицької присутні переживали глибокий смуток по заслуженому синові України. Громадно провожали в останню путь, і над свіжою могилою і на поминальному обіді лунали палкі і чистосердечні промови представників різних організацій і груп українського еміграційного суспільства на пошану Віктора Вакулов-

ського. Численні присутні щиро висловлювали теплі співчуття дружині Галині і донькам Вікторії і Мар'яні.

Покійник повністю заслужив на таку пошану. Він походив з козаків Чернігівщини, де найдовше збереглись славні козацькі традиції, саме вірність Україні. Віктор Вакуловський — військовий старшина, з падінням царата став українським вояком у лавах Української Армії як сотник Залізної Дивізії в легендарному Зимовому Поході і нагороджений Залізним Хрестом за бойові заслуги.

По закінченні визвольної війни ступіє агрономію в Подебрадах (Чехословаччина) і бере активну участь в громадській роботі. Здобувши агрономічну освіту, Віктор Вакуловський подається до Галичини і стає агрономом - кооператором в Українському Союзі Кооперативів. Там була славна боротьба за економічне відродження частини України — Галичини, за незалежне існування українців від польського економічного тиску. Участь в тій боротьбі було душевним задоволенням для українського воїна.

За другої світової війни Віктор Вакуловський ще більше пожвавив свою діяльність на добро українського народу, працюючи в Українському Національному Комітеті. Довго треба було б оповідати про його національні аспірації. Досить згадати, що Покійник півроку перебував в жахливому німецькому концтаборі Аусвіц.

На еміграції, спершу в Парагваю, в Бразилії, а останні кільканадцять років в Америці, саме у Філадельфії, ми бачимо Віктора Вакуловського активним учасником у діяльності різних громадських і політичних організацій. А найголовніше — читаемо його численні публіцистичні виступи на сто-

рінках часописів, зокрема «Америки», «Батьківщини», «Українському Козацтві» та інших. Писання Покійника завжди базувалось на фактах і документальних даних- в них читач не находив ані особистої пристрасти, ані партійної загумінковості, а завжди — правду, чесність і прямоту і то незалежно від цілевого спрямування писаного.

За його заслуги у війні за Україну, за його визначну діяльність, за ум і організаційні здібності, гетьманці - державники висували його на найвищі пости в Гетьманському Русі. Віктор Вакуловський до тяжкої своєї недуги посідав пост Голови Ради Гетьманського Руху і Предсідника Вищої Колегії Гетьманського Руху.

Але ще треба сказати про одну сторону душі і серця Віктора Вакуловського, саме про його ідеологію в аспекті майбутнього України, зокрема щодо ролі і значення козацького стану і майбутній самостійній Україні. З цього приводу зафіксуємо тут один епізод. В лоні Гетьманського Руху, в кінці 1940-х років з'явився писаний проект «Конституційних основ Української Держави в світлі програвомих зasad Гетьм. Руху». Дискусія навколо проекту розгорілася жваво. Найбільше — над проблемою Козацтва в майбутній демократичній Україні. Одні твердили, що козацький стан підлягає цілковитому забуттю, бо — з внесенням його до Конституційних основ — світ подумає, що гетьманці хотять відновити привілеїовані прошарки, подібні до царського дворянства, пруських юнкерів, а навіть японських самураїв.

Однаке автори проекту Конститу-

ційних основ енергійно обстоювали збереження історичного козацтва з пристосуванням фукцій Козацького стану в майбутній самостійній Україні до нових завдань, здобули переважаючу більшість і внесли до Основ та-кій пункт:

З метою зміцнення національно - політичного розвою Української Держави, закріплення історично - державницьких традицій, національної культури та плекання лицарських чеснот перед населення — відновляється стан Українського Козацтва, як національний фактор української державності.

До стану Українського Козацтва може належати кожний громадянин Української Держави, що має заслуги і відзначається відданістю в галузі національно - державного будівництва.

Приналежність до іншого стану не є перешкодою до вступу в Козацтво. Козацтво є особистою гідністю, що не успадковується.

Автори такого пункту умотивували свої позиції тим, що окупанти України зруйнували національні традиції України і треба героїчних зусиль зі сторони передового громадянства, щоб в найкоротший час відновити минуле українського народу. Таким передовим громадянством може бути тільки Козацтво.

Одним з найактивніших оборонців ідеї відновлення історичного Козацтва в майбутній самостійній Україні і був нащадок славних чернігівських козаків, Побрратим Віктор Вакуловський.

Вічна Йому пам'ять!

Дмитро Левчук

«ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ»

Пам'яті Віктора Вакуловського, Со- тника Української Армії, учасника Зимового Походу, Козака з Козаків, Лицаря з Лицарів Залізного Хреста.

Він ціле життя служив Правді, сміливо наражаючи себе не раз на ворожі

удари від своїх і від чужих. Він був глибоко переконаний про бессмертність Гетьмансько-Козацької Ідеї. Він не пропускав жодної нагоди щоб по майстерному історичними фактами відбивати всі атаки проти Ідеї, яка бу-

ла дорога і нашому геніяльному поетові Тарасові Шевченкові, що в знаменитому "Кобзарі" по мистецьки правдиво описав пам'ятну епоху нашої Козацької слави та боротьбу Української нації за часів Гетьманщини. Цю Ідею Тараса Шевченка Сотник Вакуловський боронив ціле своє життя. Він виступав по лицарськи проти тих псевдодемократів та злочинних інтернаціоналістів, які затроювали душі нашої малоді та зруйнували Українську Державу 1918 року. Він, як патріот, закликав наше молодше покоління змити з обличча нашого народу цей Сором. Він кликав його прислушатися до голосу Тараса і до голо-

су наших предків і відновляти героїчну військову традицію, щоб повернути нашій нації лицарську славу.

Він виступав проти тих, що духовно розброювали душу нації кволим мрійництвом, неправдивим миролюбством та нещирим братерством. Він закликав відновити нашу славу, героїзм і традицію.

Нехай добра пам'ять про цого Лицаря й Побрата по зброй залишииться між нами назавжди !

Висловлюємо глибоке співчуття Його Родині.

Вічна Йому пам'ять !

Рудольф і Ольга Федоровичі.

ВИЯСНЕННЯ

В додаток до статті, поданої в чис. 4(30) «У. К.» 1974 р. відносно будови памятника на могилі св. п. Генералової Фатими Омелянович-Павленко в Саут Баунд Бруку тут для уточнення і ясності подаємо:

Кошти будови памятника покрили

п. Інж. Микола Фещенко-Чопівський з дружиною Калістою.

Суму ж дол. 120.00 було прийнято як цеголку до будови памятника від Всечесного Панотця Миколи Литваківського і членів УВК пафарії Св.-Троїцької церкви в Шикаго.

М. Ф.-Ч.

«ХАЙ ПОДАСТЬ НАМ АЛЛАХ МИРНИЙ СОН І ВРЯТУЄ ВІД КОЗАКІВ»
(з татарської молитви)

ДАЛЬШЕ ЗАЙДЕ ТОЙ, ХТО НЕ УСТУПАЄ РІВНОМУ СОБІ, З ДОСТОЇНСТВОМ ПОВОДИТЬ СЕБЕ З СИЛЬНІШИМ, СТРИМУЄ СЕБЕ У ВІДНОСИНАХ ЗІ СЛАБШИМ ВІД СЕБЕ.

Фукидид

ЦІКАВІ КНИГИ

М. Забаревський «ВЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ І ЙОГО ДУМКИ ПРО УКРАЇНСЬКУ НАЦІЮ І ДЕРЖАВУ». Аугсбург, 1946.

Ідея Трудової Клясократичної Монархії з'явилася несповна п'ятдесят літ тому. Творцем її став відомий політичному світу історик і соціолог Вячеслав Липинський, автор багатьох знаменних історико - політичних праць.

До цього часу ще не зустрічаемо публіциста - дослідника щоб дав нам повний розгляд і коментування бодай головніших праць Липинського. Єдиний професор Дмитро Дорошенко, що вперше глибоко взглянув у його Липинського — «Листи до братів хліборобів» і опублікував під псевдонімом «Забаревський» свій коментар в 51 сторішковій рецензії під назвою, що ми її подали вище.

Д. Дорошенко (М. Забаревський) коментує: «В однієї людини стало, однаке, снаги і сміливості глибоко зазирнути в самий корінь нашого лиха, зробити сувору переоцінку — не якихось там паперових партійних програм — самих зasad, самих основ нашої дотеперішньої національної політики й на живих прикладах нашого минулого й сучасного показати, що лиха наше не так в зовнішніх умовах, не так в силі наших ворогів, як в наших внутрішніх хибах тих методів і способів, яких ми досі уживали. Ся людина — Вячеслав Липинський».

Всі лиха й способи їх naprawи Липинський виклав у своїх «Листах». З трьох метод будови держави: охлократія, клясократія і демократія перевагу віддає методові — Трудової Клясократичної Монархії.

Д. Дорошенко каже: «Клясократією називає Липинський метод організації такої нації, яка на протязі свого матеріального й духовного розвитку вже виразно поділилась на органічні кляси, котрі володіють персонально і безпосередньо своїми засобами продукції та спосін міцно в середині однаковим способом матеріальної праці й однаковою психікою. Однаковість сієї психіки випливає як з однакового способу праці, так і з їх внутрішнього расового родства та спільній історичній традиції».

Далі за Липинським продовжує Дорошенко. «Прикладом правління клясократії уважає Липинський стару Англію. Її клясократична аристократія повстала з армії продуцентів: осівші на землі на стало, взявшись до організації продуктивної праці, вона заховала свою військову дисципліну й дух. Характер організованих і дисциплінованих лицарів — продуцентів — а не розпрощених продуцентів індивідуалістів — вона передала своїм дальшим поколінням і новим клясовим англійським аристократичним формaciям, кінчаючи остан-

ньою: робітничу, пролетарською аристократією. В сім джерел вікової могутності Англії: всі революції в Англії кінчались реставрацією Монархії і з внутрішньою боротьбою переможцем виходив усе прінцип всеклясової єдності нації. Коли Англія є така країна, що має найсильнішу державу, хоч немає в ній ані сильної бюрократії ані сталої армії, і де монарх не править а царствує, але ті що правлять, правлять завжди іменем монарха, котрий персоніфікує в собі маєstat цілої нації, — то причини цього факту треба шукати в клясовім методі організації англійської аристократії».

«Прикладом клясократії уважає Липинський і наше городове козацтво, яке, повставши з розселення в південні Україні 16 й на початку 17 вв. зайдшого з Польщі й північно-західніх українських земель земельно - лицарського елементу, що швидко засимілювався біля подібного йому місцевого ядра, витворило військову лицарську організацію, прекрасно спаяну в середині. Ставши землевласниками, городова козаччина визволилась завдяки отсій свої внутрішній військовій організації і завдяки об'єднанню з пасивними масами одною православною вірою, з панування демократичної Польщі і за часів Б. Хмельницького поклала основи клясократичної монархічної української нації й держави» (За Дорошенком ст. 36).

«Для збудування української держави потрібно аристократії, здірою, міцно, здатної до творчості, а не аристократії звироднілої й нікчемної. «Найкращі між хліборобами, найкращі між військовими, найкращі між робітниками, найкращі між інтелігентами, найкращі між промисловцями і т. д. — ось нова українська аристократія» (За Дорошенком ст. 30).

Ве. Де.

**«International History» № 21, 1974.
Lausanne, Швейцарія, 98 сторін багатоілюстрованих кольоровими рисунками.**

Тут знаходимо розділ — «Зріст та уладок козачих людей» Ле Альварда, в якому подано загальну про всі ріди козаків. В короткій статті про «Козаків майданівих воївонників по степах» говорить про те, що вони відограли важливу роль в історії Росії. Стаття починається поясненням слова «козак» а кінчається портретом Будьонного, що його автор називає «п'єсліднім козацьким генералом». Стаття показує велику необізнаність автора з історією Сходу Європи. Цікаво, що там же подано дуже гарну кольорову репродукцію образу Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа до султана» затитулованій у статті «Запорозькі козаки». Також тут подано портрет Гетьмана Богдана Хмельницького.

Для нас є цікаво, що в іншій статті про Імператора Наполеона подано малу ілюстрацію — як фріцузи вивозять до Парижу славну квадригу (четирих коней) що прикрашувала колись фронтон палати Володимира Великого у Києві. (Дивись статтю м-га В. Савицького «В темряві віків» — «Українське Козацтво», рік 11, чис. 3(29).

Ев. К.

А. К. Ленисов — «ДОНСКОЙ КАЗАЧИЙ СЛОВАРЬ — ЛЕКСИКОН». Мюнхен 1971, стор. 327 густого друку з багатьма ілюстраціями. Видання автора.

Написав цю працю талановитий Донський козак на підставі солідних історичних студій та документально обґрутував всі дані. Його книга являється сильним доказовим і заперечуючим матеріалом проти всіх московських істориків ворогів Козацької Ідеї та самобутності козацьких народів. Зокрема ВШанінвій автор звернув увагу на те, що Донські козаки мають навіть свою особливу говірку — наріччя. Сучасні бо козакофоби, то є особи, що не бажають козаків, як КОЗАКІВ, стремлять обернути їх в «призрачне явлені», що поступово має відійти в забуття минулих часів.

І ось, А. К. Ленисов головну частину своєї, названої вище, праці присвятив Донському козацькому словникові. Це надзвичайно цікава частина книги, бо в ній автор подає понад 20 тисяч донських козацьких слів і перекладає їх на московську мову. Цим він знаменно показав етнографічну самобутність Донських козаків, які в історичному процесі свого життя так відрізнились навіть мовою від москвинів.

Слідуючий розділ книги подає «Вступ в історію Донського козацького наріччя», що являється чисто науковою розвідкою.

Прецінний є розділ з викладом першоджерельного матеріалу — «Перша історична згадка про козаків, знаменитий Кодекс Куманікус латинсько - персідсько - половецький словарник 13-го століття».

Далі ВШановний автор помістив такі свої дорогоцінні для історії Донських Козаків історично - документальні розділи: «Походження Донських козацьких прізвищ», «Козацькі святині» з уступом про ікону Запорозької Покрови, «Герби, печатки і знаки Донського Війська», «Донський Архів і Донський Музей», «Приповідki і прислів'я Донських козаків», серед яких зустрічаємо і багато спільніх з українськими висловами народної мудrosti, «Козацькі грошові знаки на Дону в 1917-1919 pp.

Дійсно величезну й прецінну працю виконав А. Ленисов на славу свого «Всевеликого Войська Донського». Честь йому і слава!

Ант. Кущинський

Вера Леникова — «КАЗАЧЬЯ ПОЕЗІЯ», Друге доповнене видання авторки, Мюнхен 1973 стор 153. ВШановна авторка Кубанська козачка з роду запорізького по лінії мами — Чорнорудого Дяка, дружина Донського козака А. Леникова, про видатну історичну практику якого ми подали замітку вище.

Вельмишановна Пані В. Леникова наче зілюструвала цінну працю свого чоловіка збіркою своїх поезій, яку поділила на дві частини, назвавши їх: «Вірші» і «Поеми». Всі її талановиті твори просякнені палкою любов'ю до всього козацького. Це читач спостереже з її широко - розноманітних тем, від ніжно - елегійних починаючи, до історичних поем кінчуючи. Особливо цінні для нас її поеми, що є наче виклади зі славної козацької історії, приbrane в мистецько - віршовані форми. Зокрема треба згадати про такі, рідні для нас назви: «Озівське сидіння», «Запоріжжа», «Кальнишевський» та інші. Тут подамо для прикладу нашу слабеньку спробу перекладу з донського наріччя такі уривки з «Озівського сидіння»:

«Шляхи Господні невідомі.

Надімось на милосердя Боже
Захисники — ми православні козаки
І нам Христос в борбі поможе!

З Росії допомоги в вік не дочекати
Козацьку волю ненавидить Москва,
До турка лижиться, не хоче обзвивати,
Як лис з невірним ластиться вона!

Твердили так захисники Озіва молодці
Самі на подвиг боєвий ідути
І до упадку бились Запорожці і Донці,
Злим яничарам не здаючись...

Ант. К.

Д-р Святомир Фостун — «ПІНСЬКА КОНГРЕГАЦІЯ». Вид. Ген. Церк. Управління УАПЦ, Лондон 1974 р. 68 стор. Розвідка історично точно опрацьована та дає образ боротьби Української Православної Церкви та її поодиноких чинників за конституцію Української Православної єпархії в Річі Посполитій під кінець 17-го століття.

Нетерпимість польської державної адміністрації на Українських землях була все неімовірно брутальна, а з особливою ненавистю поляки ставились до Українського Православ'я.

Е. К.

Галя Мазуренко — «НЕ ТОЙ КОЗАК, ШО ПОБОРОВ, А ТОЙ КОЗАК, ШО ВИВЕРНУВСЯ». Лондон 1974 р., 76 сторінок.

Героїня, молода гімназистка пробирається із Криму через Денікінський та Махнівський фронти, щоб дістатись «до Петлюри». Кошмар ситуації, яка настала в рік по поваленню

Гетьманату, спричинений невідповідним підходом до творення армії й держави та пошестю тифу, фрагментаричними образами показано діволі вірно. Так само — перехід на польську територію та Чортківська тюрма.

E. K.

Галя Мазуренко — збірки поезій: «КЛЮЧІ», «СКИТ ПОЕТИВ», «ЗЕЛЕНА ЯЩІРКА», «КОРОНА ЗОЛОТА», «ОСІНЬ» та «ТРИ МІСЯЦІ В ЛІТЕРІ ЖИТТЯ» показують широкий розмах та талановитість поетеси з її різноманітним діапазоном тематики віршів.

О. Микола Федорович — «СВЯТИЙ ПАВЛО, АПОСТОЛ НАРОДІВ». Видання Науково-Богословського Інституту, С. Бавнд Брук. 1974 р. 108 сторінок. Нарис дуже добрий для студентів Богословія або любителів читання «Житій Святих». В обсязі книжки є багато цитат із св. Євангелії та різних святих отців того часу.

E. K.

Гр. Домашовець прислав для відзначення в «УК» три видання «Кирило - Методієвського Братства в Ірвінгтоні: М. Драгоманів — «Про волю віри», Д-р М. Лозинський — «Михайло Павлик». Це передрук унікальних праць, які мають велику вартість для нашого часу.

Гр. Домашовець — «НАРОДНА СВІДОМІСТЬ — ПІДСТАВА НАШОЇ ВІРИ Й БУТТЯ». Це науково-історична розвідка.

«АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ КНЯЗІВ, ГЕТЬМАНІВ І ПРЕЗИДЕНТА» видання «Екрану» — українського журналу для молоді і старших. Чікаго, 1975 р. Альбом має всього лише 8 сторінок великого формату, з яких 6 сторінок заповнено портретами наших історичних володарів, починаючи від князя Олега і кінчаючи гетьманом Павлом Скоропадським, а на одній сторінці мапа України з зазначенням етнографічних і політично-історичних кордонів. Цей Альбом показує наглядно всю велич і могутність Державної України в особі володарів, що були ними за часів її історичного самостійного існування. Під кожним портретом крім дат подано лідписи в українській і англійській мовах. Це видання дуже добре надається бути переконливим показовим підсобником для студентів середніх і високих шкіл. Шкода, що видавці не змогли знайти портрета Гетьмана Пилипа Орлика, якого бракує в Альбомі. Хилю чи друкарським чортником є те, що знимку единственного Президента УНР Мих. Грушевського поміщено з датами «1917-1919» тоді, як історична правда каже, що на президента УНР обрала його УЦРада тільки 29 квітня 1918 року і в той же день він перестав бути президентом УНР, бо тоді було відновлено Гетьманську Державу на чолі з Гетьманом Павлом Скоропадським, а після повалення Гетьманщини постало Директорія УНР, на чолі якої вже не було Президента УНР М. Грушевського.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Наш Побратим ВШановний Професор Яр Славутич приготовив у В-тві «Славута» друге, доповнене видання «ЗАВОЙОВНИКІВ ПРЕРІЙ». На відміну первого видання, тут український текст подано в супроводі англійського: зліва — український оригінал, а справа — переклад Р. Г. Моррісона. Тематика книжки — захід і північ Канади, український

внесок у розбудову цієї країни та лірика, зібрана в розділі «Північне сяйво». Уміщено кілька баляд. Збірка має понад 110 стор. Замовлення слати на адресу:

Slavuta Publishers
72 Westbrook Drive
Edmonton Alberta, Canada

.. «У нас занадто гарна література, музика, мистецтво в порівненні з нашим убожеством у громадській і політичній роботі! Справді, як легко в нас зібрati великий і гарно зоспіваний хор, і як — виявилося трудно зладити добрий, дисциплінований курінь на оборону українських вільностей!»

«З думок Проф. Михайла Грушевського про потребу української армії, написаних головою Центральної Ради у лютому - березні 1918 року у збірнику «На порозі Нової України»)

РЕКОМЕНДУЄМО

Всім, хто цікавиться козацькою тематикою — «КОЗАЧИЙ СЛОВАРЬ - СПРАВОЧНИК» в трьох томах до 1.000 сторінок цікавого змісту. Автор Інж. А. Скрилов Військовий Старшина (Пполковник) Кубанського Козацького Війська. Ця праця, видана в московській мові, має багато цінних і прецікавих першоджерельних матеріалів на українську козацьку тематику. Зasadnicze наставлення автора до української проблеми найкраще характеризує таке пояснення під гаслом «Українці», яке подаємо в дослівному перекладі:

«Українці в словянському морі є окрема нація, самобутня по антропологічному типу, по мові і по духовному складі».

Ціна комплекту Словаря дол. 16.50 з пересилкою. Замовляти на адресу:

«The Cossack Dictionary»

Alexej I. Skrilow, Editor

15 Bungalow Ave.

San Anselmo, Cal. 94960 USA

ХТО ПОМАГАЄ ВИДАВАТИ НАШ КВАРТАЛЬНИК

(Крім точних колпортерів, передплатників і післяплатників)

ВІКАЗ ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

від 1 грудня 1974 р. до 28 лютого 1975

Королівський Дар на Видавничий Фонд «УК» зложила Посестра Марія Юзефович на вшанування Св. Пам'яті свого Мужа Інж. Миколи Юзефовича в сумі 400 доларів, які їй склали слідуючі жертводавці на добродійні цілі: **по 30 дол.**, д-р Петро і Настя Остапчуки. **По 25 дол.**: д-р Неоніла і інж. Юрій Личики, Станіслав і Наталія Дмитренко, д-р Олена і д-р Богдан Сацюки, Роксоляна і Олег Сацюки. **По 20 дол.**: Родина о. Сіваченко, інж. Іван і Люся Козацькі, Володимир Філь, Марія Кибалюк, інж. Всеvolod Трутенко, д-р Ілля Мула, мгр. Сергій і Катерина Іллюки. **По 15 дол.**: д-р Лідія Серединська, Тамара Петренко. **По 10 дол.**: Любов Горбач, мгр. Василь Іващук, Марія Усенко, Микола Личик, інж. Лев і Богданна Боднар, проф. Б. Р. Заплітній, інж. Степан і Надія Голяш, Віра Шиманів з Донями. **По 5 дол.**: Пані матка Козарійчук, п-во Б. Мрищук, інж. Петро і Емілія Кулик, Євгенія Носієвич.

Крім того зазначуємо, що на Службу Божу по 5 дол. зложили: 22-гий Відділ СУА, Євгенія Іващук, В. Чичула, О. Врублівський і 10 дол. Катерина Мельничук. Як рівно ж 50 дол. зложив приятель Покійного Микола Осовський, як цеголку на пам'ятник.

Королівський Дар зложив ВШановний Побрратим Почесний Козак Василь

Ємець, приславши 100 дол. Тепер загальна сума його дарів на «УК» виносить 525 доларів.

Замість квітів на свіжі могили св. п. Побрратимів: Василя Личманенка і Василя Гришка прислав Побрратим Полк. Микола Янов 20 доларів. Його княжий дар тепер досягнув 291 доларів.

Замість квітів на свіжу могилу св. п. Побрата Сотника Інж. Віктора Вакуловського прислав Побрратим Рудольф Федорович з Дружиною 20 доларів. Тепер його княжий дар рівняється 281 доларів.

Семен Левченко прислав 12.80 доларів, збільшивши свій княжий дар до 280.72 доларів.

На розбудову «Українського Козацтва» Побрратим Яків Різник з дружиною Єлісаветою прислали 60.50 дол. Їхній княжий дар тепер виносить суму 254.40 доларів.

Побрратим Мирон Лепак заплатив 19.50 дол. і збільшив свій княжий дар до 219.50 доларів.

Марія і Константин Клепачівські внесли 45 доларів, збільшивши свій княжий дар до 184 доларів.

Пполк. УВК Інж. Микола Чопівський (Курінь УВК ч. 20 ім. Головного Отамана Симона Петлюри в Феніксі, Аризона, ЗСА) з власної ініціативи зібрав на листу такі пожертви Членів УВК: Родина Інж. М. Чопівського 25 дол.,

Родина В. Чопівського 15, Родина М. Бурди 10, Родина М. Теслевича 5, Родина Панотця А. Ільїнського 10, В. Левицький 10, Інж. М. Топалів 5 і прихильників УВК: М. Петренко 10, С. Селяник 10. Разом 100 доларів, з яких суми призначено на Прес. Фонд «УК» 75 доларів.

На Коляду «УК» прислав Сеньор УВК **Михайло Козленко**, співосновник першого відділу УВК в Україні в 1917 році, тепер немічний 87 річний Побратим, 1 долар.

Осаул УВК **Клим Черевченко** в знак узnanня праці редактора «УК» склав дар 5 доларів.

Інші Дари (в доларах в хронологічному порядку поступлень): о. А. Ільїнський 1, М. Козленко 6, Т. Цимбал 3, Т. Бондар 4, Д. Ільчишин 5, Р. Дражньовський 14, В. Бугай 4, П. Слобідський 5, М. Бурда 10, Я. Кіпкало 4, О. Врублівський 4, М. Боярський 1, М. Котульський 2, К. Редкевич 6, Інж. А. Ільницький 9, о. Й. Чайковський 4, мгр. М. Котис 25, О. Желіховський 1.30, В. Тимчук 7.90, О. Менцінський 1.30, І. Сапливий 1, Ст. Кологривенкова 1, Н. Струкова 4, А. Скрилов 2, М. Кучер 3, о. Литваківський 15, В. Качурівський 10, Гр. Репа 3, В. Приступа 4, М. Осідач 1, о. П. Сацевич 5, М. Гриневич 2, Г. Андреадіс 20, о. Я. Гайманович 12.50, Ів. Кучман 8, о. Гр. Сівак-Сіваченко 8, П. Бабяк 3, Д. Стоп-

кей 4, С. Гнатківський 4, К. Трохименко 4, З. Шмалій 3, д-р І. Галарник 14, Ів. Стецькович 7.50, Г. Коваленко 2, д-р Е. Карапінка 2, д-р М. Кухаришин 15, А. Новицький 2, Ч. Міщук 1.36, П. Мащенко 4, Ю. Шкарупа 6, о. П. Блашук 3, М. Кознарський 0.50 і Л. Зозуля 0.72. **Разом по цьому списку** 293.08 доларів.

А всіх дарів на Пресовий Фонд за відчитний період трьох місяців поступило **1.051.88** доларів.

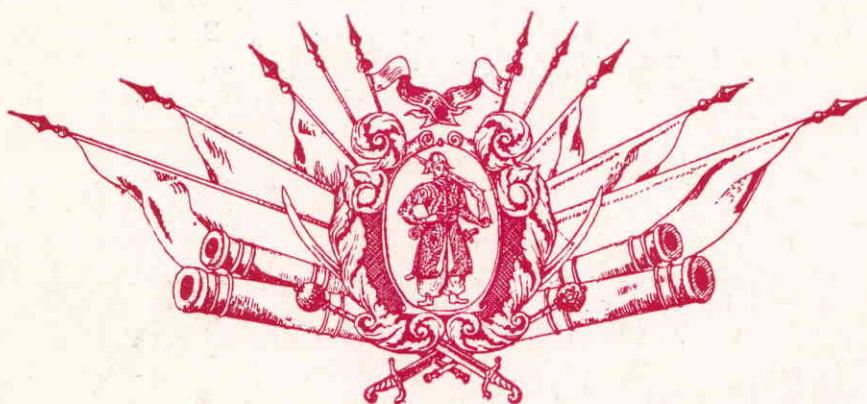
Крім того, на потреби Генеральної Канцелярії УВК (Організаційний Фонд) прислали: К. Черевченко 3, М. Висоцький (Курінь ч. 17) 14, В. Полівка 8, І. Купчик 10, М. Пирський 25, К. Гусак 5.50, В. Флюнт 3.50, Курінь ч. 22-ге 10, Ген. В. Герасименко 2, Курінь ч. 8 (В. Толінський) 3.26, Ів. Винник 4, О. і С. Левченко 4.60, В. Горбай 4, Ів. Ільків 4, К. Шашкевич 4. **Разом** 104.86 дол.

Крім того, зложили на СКВУ: П. Федоренко 25, О. Семотюк 25, д-р Ю. Подлуський 30, Е. Курилюк 25, а також зібрали на збіркові листи для СКВУ: П. Бабяк 26, А. Кущинський 12 і В. Зasadний 12. **Разом на СКВУ** 155 доларів.

Всім ВШановним Жертводавцям щиро-сердечне Побратимське Спасибі!

**Редакція «УК» і Генеральна Булава
УВК**

Printed by:

UKRAINIAN - AMERICAN PUBLISHING and PRINTING CO., INC.
2315 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., USA — Telephone: AR 6-0066